

Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

РІК ВИДАННЯ XX

ТРАВЕНЬ — 1970 — MAY

Ч. 179

можна все на світі вибрати сину, вибрати не можна тільки батьківщину

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА :

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario.

M. Filenko,
40 Strathcona Rd.
St. Catharines, Ont.

Victor Zwetkow
6465 — 43 Ave., Apt. 1
Montreal 410, Que.

В США:

Mr. Alex Konowal,
811 S. Roosevelt Ave.,
Arlington Heights, Ill. 60005.

Mr. Iw. Ivahnenko,
Featherbed Ln.,
Hopewell, N. J., 08525.

Mr. Iw. Hryntko,
416 Maple Ave.
Philadelphia, Pa., 19116

Mr. L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warren, N. Y., 16134.

Mr. W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144.

У Зах. Німеччині:

Mr. Mychajlo Ihnatenko,
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

Листування з редакцією та
адміністрацією просимо слати
на адресу:

МОЛОДА УКРАЇНА
Postal Station "E", Box 8
Toronto 173, Ontario, Canada

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: Ю. КРИВОЛАП

Редактур Колегія.

Статті, підписані прізвищем або
ініціалами автора, не завжди
відповідають поглядам редакції.

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: G. KRYWOLAP.

ТАБОРИ ОДУМ НА 1970 Р.

1. КУРСИ ВИХОВНИКІВ

Час: від 27-го червня до 4-го липня, 1970.

Місце: Оселя Української Прав. Церкви "Київ", Торонто, Канада

Зголосення: в США A. Fillimonchuk

144 Parker Ave., Maplewood, N. J., 07040

в Канаді M. Waler

167 Lakeshore Rd. W., Port Credit, Ontario

2. ВІДПОЧИНКОВО-ВИХОВНІ ТАБОРИ НА СХОДІ США

Час: від 4-го липня до 23-го серпня, 1970

Місце: Одумівська оселя "Київ", Акорд, Нью Йорк

Зголосення: A. Fillimonchuk,

144 Barker Ave., Maplewood, N. J., 07040

ODUM Resort Center,

Box 40, RFD 1, Accord, N. Y., 12404

3. ТАБЕР КУРСІВ УКРАЇНОЗНАВСТВА І МИСТЕЦТВА

Час: від 23-го серпня до 30-го серпня

Місце: Одумівська оселя "Київ", Акорд, Нью Йорк

Зголосення: A. Fillimonchuk

144 Parker Ave., Maplewood, N. J., 07040

ODUM Resort Center,

Box 40, RFD 1, Accord, N. Y., 12404

4. ВІДПОЧИНКОВО-ВИХОВНІ ТАБОРИ НА ЗАХОДІ США

Час: від 16-го серпня до 30-го серпня

Місце: Сіблей Парк, Міннесота

Зголосення: ODUM c/o Mrs. Daria Lysyj

427 North Westwood Dr., Minneapolis, Minn., 55422

5. ВІДПОЧИНКОВО-ВИХОВНІ ТАБОРИ НА СХОДІ КАНАДИ

Час: від 9-го серпня до 23-го серпня

Місце: Оселя Української Прав. Церкви "Київ", Торонто, Канада

Зголосення: M. Waler

167 Lakeshore Rd. W., Port Credit, Ontario, Canada

УДОВА

(Дума)

Ой у неділю рано-пораненьку
то не у всі дзвони задзвонено
Як у вдови у дворі загомонено.
То мала собі вдова три сини,
Як ясні соколи,
То з малих літ леліла, кохала,
По наймах не пускала,
Чужому отцеві да й матці потирати рук не давала.
При старості літ хотіла пам'яти дожидати,
Хліб з сіллю з упокоєм уживати.
Та стали вдовині сини підростати,
За себе молоде подружжя брати,
Стали куми-побратьями зазивати
Стали ненці рідній хлібом-сіллю докоряти,
За двір випихати:
"Іди ж ти, мати, між люди,
Чи не лучче нам буде,
Чи не будуть нас люди знати
І куми й побратьями гуляти"
То бідна вдова за двір виходжала,
Близьку сусіду стрічала,
Словами промовляла,
Дрібними слізами обливала:
"Ей, близька сусіднько!
Чи не могли б ви мене при старості літ
при собі держати,

То могла б я ваших діток маленьких доглядати
Або хатку підмітати,

Аби мені хліба з сіллю з упокоєм уживати".
То тогді, як не стали сини вдовині
при собі матері держати,
Тогді не стали їх і люди знати
І куми й побратьями гуляти,
Стало з них усяке наслідати
Не став їм Бог годити
У полі хліба родить.
У дому скоту плодить.
То тогді один до одного словами промовляє,
Менший брат до середульшого,
а середульший до старшого:
"Ой не добре ми, братці, учинили,
Що стару матір од себе одпустили,
Поки ми при собі ненську держали да почитали,
То поти нас люди знали
І куми й побратьями гуляли
Поти нам Бог годив,
У дому скот плодив,

У полі хліб родив.
Як не стали ми при собі ненську держати
і почитати
Не стали нас і люди знати,
Стало з нас усяке наслідати.
Ей, не так ми, братя, вчінімо,
Ходім на чужий двір, старій ненці в ноги
впадьмо да попросімо,
Нехай тепер мати йде у наш двір пробувати,
Буде хліба-соли з упокоєм уживати,
Уже будем штить, шанувати й поважати"

То в неділю рано-пораненьку
не сиві голуби заклекотали.
Як усі три сини на чужому дворі упали,
Бідою вдови жалібно прохали:
"Іди ж ти, мати, тепер у наш дім пробувати,
Будеш хліба-соли з упокоєм уживати,
Будеш наших дітей малих доглядати,
І нам молодим порядок давати,
Уже будем тебе штить, шанувати, поважати",
То бідна вдова сес зачуvala,
Словами промовляла,
Дрібними слізами обливала:
"Діти ж мої, діти,
Як рожеві да макові цвіти!
Хоч буду ваших дітей доглядати,
Аби не могли ви хлібом-сіллю докоряти,
Або за двір випихати,
Аби мені в своєму кутасі віку доживати".
То стали вдовині сини при собі матір
держати й почитати,

То стали їх люди знати
І куми й побратьями гуляли,
Став їм Бог годити
У дому скоти плодити,
У полі хліб родити.
То тогді один до одного словами промовляє,
Дрібними слізами обливає:
"Ой, Боже наш Милостивий!
Єсть істинно воно у світі правда,
Що котрий чоловік отцеву молитву
да й матчину штить, шанує й поважає,
То його Господь Милосердний не оставляє,
Зо дна моря винимає,
Од гріхів душу одкупляє,
Перед Господом помагає
І в полі, і в домі, і в дорозі.
Утверди, Боже...

Євген Гуцало

ЦВІТУТЬ САДИ

Упродовж усіх днів цих — невідчепне бажання написати про те, як цвітуть сади. Але яким сюжетом організувати свою розповідь, як розвинути той настрій, що пронизуватиме її? Сюжет чомусь нізвідки не приходить, як і настрій. Власне, сюжет і настрій таки є, вони зараз поєдналися в одному — в тому, як цвітуть сади, в невідчепному бажанні написати про це.

Чи неодмінно слід згадувати про солов'їв? Звісно, можна й не згадувати. Але чому б не написати про те, який шарварок зчиняють вони посеред ночі в розквітлому садку? До світанку садок гримить їхніми голосами. Але ні, то навіть не голоси, а дивовижні вогнисти струмені, що вириваються з пташиних горлянок. Ті гарячі струмені дуже швидкі, й солов'ї, щоб не попектися, намагаються випустити їх із себе якомога хутчіше, і коли вони хапають ковточок повітря, щоб охудитись, тоді бистрий плин звукового вогню переривається, це схоже на раптовий чортний, на поріг — і отак трель за треллю, трель за треллю. Одні випускають той огонь в такому неможливому екстазі, наче нема для них нічого солодшого, наче вони поклали собі й згоріти в тому катаницькому вогні, а інші — ні, інші, либонь, сподіваються ще врятуватись, бо чого б ото, порскаючи полум'ям, так западливо, так часто, задихано ловлять хоча б трішки, хоча б крапелінку відсвіжуючого повітря?

З кожного солов'я фонтанує вогонь, кожен зійшов цієї весни на вогнище самоспалення, і молоденький садок біля хати горить, діше вогнем, який при бажанні можна було б назвати солов'їними піснями, а якщо страждаєш велеречивістю, то навіть осанною весні. А чому б і справді не захворіти на велеречивість, а чому б і справді не назвати осанною?

Вечірня вулиця — в берегах вишневого цвіту. Вечірня вулиця — наче дно ріки, по якому ти йдеш, ідеш по грузькому піску, а з обох боків над тобою здиблися білі пахучі хвилі. Вони поки що застигли, вони поки що дивляться цікаво на тебе кожною своєю квіточкою, вони ніби очікують слушної миті, щоб линути донизу в цей неприродний вакуум і залляти його до верхів. Накrapає теплий, справді-таки дрібен-дрібен дощик, дерева стоять чи то в парі, чи в ріденькому туманці, який зм'якшує все, злагіднює, і маєш таке відчуття, ніби зараз ти присутній при акті першотворення, наче ти перенісся в первіні часи. Бо й тоді так само цвіло дерево. Зрештою, так воно цвіте завжди.

І якими безглуздими, якими несправжніми здаються, коли вбираєш у себе мудрість розквітлих

дерев, людська жорстокість, зло, несправедливість, підлість, кровожадність. Отут, серед цвіту, здається, наче й нема всього того в світі. Отут, серед цвіту, здається, що якби людина повчилася мудрості в дерев, то не була б ворогом самій собі й природі.

Ще ж наче й не одцвітати садкам завтра чи позавтра, бо яблуні лише збираються випустити цвіт на волю, а проте на землі вже білі опалими пелюстками. Й чорна земля здається від них ще темнішою, відволожною. І хоч криницю накривають дерев'яною накривкою, а проте у витягнутому відрі води плавають змарнілі, зводянілі пелюстинки, бо ж вишня стоїть над самою криницею. Ось ти сам нахилився — і з голови твоєї посіялось два чи три кружливих крилечка.

Можна стежити, як смеркає небо, повітря — й розквітлі дерева теж смеркають. Частку за часткою свого пелюсткового світла віддають вони похмурим посланцям ночі, проте не все, проте дещо залишають і собі. А тому, гаснучи, не зовсім пригасають, і пізнього вечора вони обачно так, хворобливо світяться; а потім і вночі, коли вийдеш на них подивитися, вони вперто не прimmerкають, випромінюючи хоч і зжухле, та все ж таки світло; а далі вже, під ранок, вони, ніби омившись свіжістю, починають теж розвиднятися разом із досвітком, і недавно прижухле їхнє світло займається невбитаю внутрішньою снагою. І хоч як прагла погасити їх ніч, хоч як силкувалися вбити їхню чисту душу — але не вбила, а ось тепер, при сонці, всі вони раптом вибухнули ясним цвітінням, і воно таке яскраве, що затьмарює й цей день.

Потім ідеш чи ідеш, — і скрізь помічаєш лише розквітлі дерева. Ось велика й стара черемха за плотом обібралась кетягами, наче на старість не могла додуматись до чогось хитрішого. Ось чорна груша — вона врівень із осокорами та акаціями — завирувала, запінилася цвітом, і він рясним водоспадом скочується по її кістлявому стані аж донизу. Дикі груші стоять на узбіччі дороги, й такі ж вони тепер примітні на тлі голого зораного поля! В лісі, де не всі ще дерева розвилися, а тільки молодий підлісок опушився сонячним янтарем, де-не-де побачиш застиглу при землі білу хмарину, вони немов кульбаби поопускалися, ото дуне вітрець — і обсипляється все раптово, наче й не було, і зостанеться цей зелений ліс без святкових огнів.

Без святкових огнів розквітлого дерева.

Як усе-таки добре, що природа, відроджуючись, зацвітає...

Збірка "Запах кропу"

МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ ЗАКРЕВСЬКИЙ

(1805-1871)

М. В. Закревський — український етнограф, історик і фольклорист другої половини XIX століття є автором збірки в 3-х книгах "Старосвітській Бандуристі" (1840-1861) та "Літопись і описаніє Києва" — праць на свій час дуже популярних.

Рід Миколи Васильовича походив з Полтавщини, а народився він в Києві, на Подолі, недалеко від Флоровського монастиря 9-го червня 1805 р.

Року 1811-го під час величезної пожежі на Подолі згорів зі всім майном будинок батька М. В. Закревського і їхня родина дуже зубожіла. Незабаром батько помер від скорботи. Залишились удова та син без засобів до існування, без допомоги, в злиднях. Це був для них довгий і важкий іспит.

1-го квітня 1820 р. Микола Закревський поступив до Київської Вищої Гімназії, котра перетворилася пізніше в Київську І-шу Гімназію. В ті часи Київська Вища Гімназія мала 4 класи й дорівнювала ліцею, себто вищому навчальному привілейованому закладу.

На 16-му році свого життя Закревський почав давати приватні лекції, готовувати до іспитів товаришів і таким чином діставав собі й своїй матері необхідні засоби до існування.

За півроку до закінчення гімназії, 9-го листопада 1824 року, він за порадою директора гімназії Петрова припинює навчання і їде до Житомиру, з надією зробитись помічником губерніяльного архітектора Карла Вейцлера. Через грубе поводження цієї людини й неможливість улаштуватись на посаду помічника архітектора в Житомирі — він залишив це місто в травні 1825 р. й поїхав до Петербургу шукати працю. Але ж і в Петербурзі Закревський не знайшов постійної праці. Коло 3-х років провів він у Петербурзі, де давав приватні лекції та займався переписуванням паперів у "присутствених" місцях без постійної й певної платні. Цікаво, що причиною, через яку Закревського не приймали на цивільну посаду, було те, що в його посвідці по недогляду магістратського секретаря Видіборцева не було зазначено, на підставі якого указу видано йому це посвідчення.

Без знайомств, в боротьбі Закревський загубив час і здоров'я.

Хоча його посвідчення згодом було змінено, але це не принесло йому користі.

В лютому 1828-го року Закревський повернувся до Києва й вступив знов до Вищої Гімназії. Йому не сподобалася енциклопедійність гімназіяльної науки й він висловлювався проти такого ухилу, коли писав: "Не дивлячись на мою глибоку пошану до моєї першої школи, я примушений одверто зауважити слідуюче: наша Вища Гімназія дорівнювала ліцею тому, що в програмі своїй містила величезну кількість дисциплін і

це була її головна хиба. Замість того, щоб дозволяти учням обирати певний обсяг наук і за обраним пильно придержуватись, як це заведено в університеті, — вимагали все і всьому учили потроху; учні знали все й нічого грунтовно".

Зацікавлення історією з'явилось у Закревського під впливом праці "Краткое описание Киева" (1820 р.) Максима Хведоровича Берлинського (1764-1848), який сам був серед учителів Київської Вищої Гімназії. М. Х. Берлинський був не тільки добрий педагог, але й перший київський археолог та історик.

Захоплювали Закревського в гімназії лекції по філософії Ростовцева та уроки архітектури Миколи Осиповича Шульговського. Цей нахил до архітектури й до історії Києва зберігся у Закревського на все життя..

У вільний від учбових занять час Закревський ходив по київських околицях і замальовував краєвиди. Це власне був перший крок до складання його "Описаніє Києва". Як Закревський сам пише: "Найкращою розвагою для мене було у вільний час прогулюватися в околицях Києва, з яких я зробив кілька малюнків. Бувши в багатьох містах в Росії та Польщі, я примітив з захопленням, що мій рідний край має чудові краєвиди й з багатьома найзначнішими місцями може сперечатися. Перший рік ці прогулянки мали добродинний вплив на мое здоров'я; але ж на другу весну ще не встиг зникнути сніг. я став вже вихолити й займався зінманням Видубицького монастиря, моєго найулюбленішого місця. Це було причиною важкої хвороби, котру я відчув 11-го квітня 1829 року, бо я сидів кілька годин на сипій землі, був легко одягнутий та й застудився. Двадцять дві ліні лежав я непритомній в гарячій й мое життя було в небезпеці. Але ж заходами доктора Гамма й доглядом матері врятували мене. Я закінчив курс наук у вищій гімназії і одержав атестат на "літнього студента" після суворого іспиту, виконаного на підставі §15 статуту Харківського університету". Але ж в Харківському університеті Закревський ніколи не був, а Київський університет толі ще не існував; він був заснований щойно в 1834 році.

9-го грудня 1829 р. Закревський поступив в Дорпатський університет (по-естонськи Tartu, по-німецьки Dorpat, по-російськи Юрьев) на факультет юриспруденції, як звався в той час юридичний факультет.

Про час свого перебування в Тартуському університеті М. В. Закревський пише: "Добре професора російської літератури Василя Матвійовича Перевощикова й бувших тоді членів професорського інституту, а також стипендія за рахунок державної скарбниці дали мені зможу жити незалежно й займатися науками. Кілька років до цього мене захоплювала історія Києва:

вона зробилась найулюбленим предметом моїх зайнять. Випала чудова нагода: багата університетська бібліотека забезпечувала мене матеріалами, а професори порадами".

Університет Закревський не закінчив. Причина невідома. Мабуть через матеріальні обставини: був позбавлений стипендії.

26-го червня 1831 р. Закревський одержав посаду вчителя російської мови в Вейсенштайнському (по-естонськи Раквере, по старо-російському Раковер) училищі, де він міг в цілковитій самоті 2½ роки виконувати свій коханий плян: вільний час він присвячував наукам, малюванню й писав "Літопис" своєї батьківщини. Його спокійна праця припинилася після переводу до Таліна (в той час Ревель), де з 1-го січня 1834 року Закревський був призначений до губерніяльної гімназії викладачем російської мови, географії та історії.

В тім же році Закревський познайомився з вдовою-полковницею Кароліною Іванівною фон Гіне. Вона походила з старовинної в Естонії родини Clapier de Colongue. 16-го жовтня 1835 р. вони одружилися.

Тим часом матеріали з історії Києва були опаньовані й приведені до ладу. Але тому, що Закревський не мав коштів до видання, він вирішив на перший раз видати тільки нарис історії своєї батьківщини.

"Описаніє Києва" в різних редакціях вийшло тричі. Перше року 1836-го з Таліні (Ревелі). Друге видання в Москві року 1858-го. Видав Бодянський в поширеному розмірі проти видання року 1836-го. Там було VI + 266 стор. + 3 мапи + 14 стор. Третє видання здало Московське Археологічне Товариство в двох томах (950 стор. + малюнки та пляни) під назвою "Літописъ и описание города Киева" року 1868-го.

Рукописний матеріал "Літописи Києва" Закревський передав Петербурзькій Публічній Бібліотеці, а "Описаніє Києва" до Московського Товариства Російської Історії і Старожитності.

Закревський цікавився також усною народною словесністю.

У вересні 1847 р. Закревський пішов на пенсію з чином надворного советника та й оселився в Москві. За три роки повертається до Таліна, де й живе до смерти дружини в 1858 р.

Як було зазначено нахил до архітектури у Закревського зберігся на все життя. Вже після здобуття пенсії, на 45-му році життя, він вступив до архітектурної кляси Академії Мистецтв, щоб решту свого життя присвятити цьому мистецтву. Але ж і ця спроба закінчилася так само невда - як і перша; на цей раз за браком матеріальних засобів, та переїздом до Таліна.

1-го травня 1863 р. Закревський переходить на посаду помічника бібліотекаря у Московському Публічному Музеї.

Помер Закревський в Москві в 1871 році.

Євген Оскаренко-Мермберг

Андрій Малишко

■
Іду в розкриті небеса,
Несу землі зелену чошу,
І на устах тремтить роса,
Яку я з юності виношу.

Іду веселий, сам один,
Де впало небо біля жита.
І пахнуть руки, як полин,
Коли по нім не б'ють копита.

■
...І гнеться небо, як лоза,
У візерунках розмаїта,
Троянд прозориста слъзоза
Налита райдугою літа,

Бажаю, прагну, наче віть,
Переплистиесь за темні ґрати,
Усе налите — увібрати,
Усе присохле — напоїть...

■
Мене так доля народила,
Дала жадання вікове,
І молоден'ка хвиля мила
Десь біля серця, а живе.

I, може, вміло чи невміло,
А голе слово подала,
Вдягла його в звичайне тіло,
Щоб не палить людські діла.

I я в епоху сьогочасну,
Щоб іншим не завдати жалю,
Сушу, нівроку, хвилю власну,
І власне серце попелю.

■
Билася райдуга над водою
Та своєю барвою молодою:

Жовтогарячими диво-медами,
Сизоблакиттям в малій росині,
Перепелинimi в ніч слідами
Порозкидала перстені сині.

У фіолети й карміни вранці
Помалювала зорі сап'янці.

Потім осіла в душі у мене,
Наче та птиця на пружній віті,
Чорне, й сумне, і жорстоке, і шалене —
Все забіліло в вишневім цвіті...

ПОДЯКА

Сердечна подяка Ліді і Михайліві Лебединським за їхню ширу працю адміністраторів "Молодої України" та за щедру пожертву, 340 доларів, на пресовий фонд цього журнала.

ЦК ОДУМ-у та редакція "М. У."

А. ГАЛАН

СЛУГА І ПАНИ

(“Життя Лазарка з Тормесу та його щастя і злідні”. Переклад з еспанського Миколи Палія, Видавництво Юліяна Середяка. Буенос Айрес, 1970 рік)

Наша українська література, зокрема на еміграції, дуже бідна на переклади з інших мов. Крім солідної праці Олексія Сацюка, що переклав твір еспанського клясика Гуйральдеса під назвою “Дон Сегундо Сомбра”, я не пригадую інших перекладів. Тим більшого значення набирає цей новий переклад, зроблений професором Миколою Палієм.

Лазарко з Тормесу — персонаж, який жив і діяв у 16-му столітті. Згадуючи ті давні часи, овіяні чаром лицарської романтики, згадуючи добробут еспанських “гідальго”, загалом, далеко не нужденне існування тодішніх людей, трудно уявити собі таку крайність, коли на першому пляні, як мрія всіх мрій, стоїть звичайний шматок хліба. Наїстися, задоволити муки голоду, відчути, що шлунок перетравлює якусь поживу, а звідси відчути й повноту жигтя... Це, хіба, асоціюється з совєтською дійсністю початку 30-их років нашого століття, коли за розпорядженням “генія людства”, населення України було приречене на голодове вимирання.

Та однак, “Життя Лазарка” являється своєрідним літописом, воно не видумане, а правдиве хоча б мистецькою правдою, і тому сприймаєш його не як фантазію. Зміст книжки полягає в тому, що молодий хлопець, власне, підліток, син бідної матері, був відданий нею в поводирі до багатого сліпця. Той сліпець обіцяв ставитись до хлопця, як рідного, а насправді виявився брутальним знущальником і завдав багато муки своєму поводиреві. Ось одна з “розваг” сліпця:

“Ми вийшли з Саламанки. Як наблизатися до моста, там є при вході до нього кам’яна тварина, з вигляду дуже подібна до бика. Ну, й сліпець наказав мені підійти до тієї звірини, а коли я там став, він сказав мені:

— Лазаре, приклади своє вухо до цього бика і почуєш у ньому великий шум.

Я легковірно пішов, думаючи, що воно так і є. А коли мій господар помітив, що я приліг головою до каменя, він так замахнув рукою і так міцно вдарив моєю головою об чортівського бика, що той удар в ріг звірини мучив мене понад три дні. І він сказав мені:

— Навччись, дурню, що слуга сліпця повинен знати трохи більше від диявола.

І він із захопленням сміявся з цієї витівки”.

Сліпець заробляв ворожбою та різними порадами хворим, головно, якого зілля треба вживати при тій чи іншій хворобі. І він, як каже Лазарко, “заробляв більше в одному місяці, ніж сто сліпих в одному році”.

В той же час він був неймовірно скрупливий, морив хлопця голодом, не давав і половини найконечнішого для людського існування.

А оскільки зло породжує зло, то й малий поводир навчився давати собі раду, крадучи з мішка в сліпця хліб, сало, ковбасу й інше, а також привласнюючи гроши, що їх давали сліпцеві.

Постійні знущання сліпця над своїм слугою, бійки й каліцтва, що їх завдавав він беззахисному хлопцеві, підказали тому думку помститись. Одного разу їм треба було перейти через рівчик з водою. Сліпець не хотів замочити ніг і попросив поводиря, щоб він знайшов найвужче місце, де можна той рівчик перескочити. І поводир знайшов... Ось як це було:

“Я поставив його в найкращому місці навпроти колони, скочив і примістився за стовпом, як той, що чекає наступу бика, і сказав йому:

— А-ну, скачіть, щосили, щоб дістатися на цей бік води.

Я тільки встиг це сказати, як бідний сліпець, поступившись кроком назад для розгону, щоб скочити краще, з усієї сили кинувся вперед і вгавив головою в стовп, який загудів так голосно, наче б він ударив його велетенським гарбузом, і відразу впав назадгузь, півмертвий і з розбитою головою.

І я лишив його під опікою багатьох людей, які прийшли йому на поміч, а сам вийшов брамою міста швидкою хodoю, і заки запала ніч, зайшов до Торріхоса. А що сталося з моїм сліпцем, я нічого більше не знов і не хотів знати”.

Наступна “служба” Лазарка була в священика. Але він майже нічого не скористав з тої зміни господаря, бо й священик відзначався неймовірною скрупливістю. Лазарко згадує: “При кінці третього тижня мого перебування в нього, я так охляв, що з крайнього голоду не міг втриматися на ногах”. Священик повчав:

— Знай, хлопче, що духовники повинні бути дуже скромні в їжі й питті, і тому то я не доджую собі так, як другі.

Але бідолашний чоловік фальшиво брехав, бо в монастирях і на поминках, де ми молилися, він наїдався за кошт других, як вовк, і пив більше, ніж знахур”.

Лазаркові не щастило. Він каже:

“Я мав двох господарів. Перший морив мене смертельно голодом, а покинувши його, я натрапив на другого, що вже довів мене ним до могили. Але коли я покину цього і натраплю на іншого, ще гіршого, чи ж не прийдеться мені тільки вмерти?”

Лазарко не помилився. Третій його господар, зубожілий шляхтич, хоч не бив і не знущався з Лазарка, зате не мав за душою й шеляга, а тому від першого дня перешов на повне утримання свого слуги. Викінчивши жебрацький харчовий запас Лазарків, господар робив вигляд, що він

Євген Кальман

ЗАТЕМНЕННЯ СОНЦЯ

То було — на світлі сонце
подивився Ігор власне,
подивився й побачив,
що воно над військом гасне.

Так описує автор "Слово о полку Ігоревім" сонячне затемнення, що сталося 1 травня 1185 року о 3-ій годині 25 хвилин за київським часом.

У давні часи сонячні затемнення вважалися зловісною ознакою, віщували вони війну, пошестя, голод. Найдавнішим відомим сонячним затемненням, що записане в історії, уважається затемнення, що спостерігалося в Китаї 22 жовтня 2137 року до нашої ери. Два імператорські астрономи Гі й Го, що мали за завдання повідомляти імператора завчасно про затемнення, не передбачили його, за що й були покарані смертю.

В історії записано безліч подій, пов'язаних із затемненнями Місяця й Сонця. Вже в давні часи робилися спроби передбачати затемнення, деякі з них і були передбачені через свою періодичність. Історик Геродот у своєму творі "Перські війни" згадує про сонячне затемнення, що було передбачене Телесом з Мілету. Він оповідає, що лідійці й меди досить довго воювали між собою, але жодна сторона не могла перемогти іншу. Під час однієї битви сталося сонячне затемнення, раптово потемніло, ніч настала серед білого дня. Обидві сторони, вважаючи сонячне затемнення за гнів божий, зразу погодилися на замирення. Астрономи підрахували, що це сонячне затемнення відбулося 28 травня 585 року до нашої ери.

уже десь поснідав, чи пообідав, а слуга мусів дбати про себе сам. Пізніше Лазарко став одверто жебрати, головно хліб, і тим випрошеним хлібом годував господаря.

В невеличкій, на 102 сторінки книжці, дуже рельєфно показано життя знедоленого Лазарка, в основному, доброї душі хлопця, який, викликаючи жаль і співчуття, вмів жаліти сам, і лише в крайньому випадку, під впливом голоду, був здібний на неморальні вчинки, насамперед, на крадіжку їстивного.

Персонажі цієї повісті, радше, спогадів Лазарка, відзначаються мистецьким змалюванням і до-сконалою характеристикою.

Вражає в цій книзі також гумор, специфічний, як у нас казали, "шибеничний", але до чого ж ядерний! В кожному, навіть найтрагічнішому випадку, цей гумор близкає, як водограй, і злагіднює понуру дійсність.

Перекладачеві, М. Палієві належиться признання за таку цікаву річ, тепер доступну широким читацьким українським масам, а видавець, Ю. Середяк додав ще один поважний плюс до своєї видавничої діяльності.

Щиро радимо всім прочитати "Життя Лазарка з Тормесу".

Під час однієї із своїх подорожей Христофор Колюмб зупинився на острові Ямайка. Йому треба було набрати харчів і прісної води, але тубільці відмовились дати їх — мандрівникам грозила голодна смерть. Колюмб, знаючи, що мало бути затемнення Місяця, налякав тубільців, що забере від них місячне сяйво, якщо вони не принесуть її й води на корабель. На велике здивовання залоги тубільці були із постачанням біля корабля зразу ж після початку затемнення. Ця подія сталася 1 березня 1504 року.

Навіть у цивілізованому світі ще в XIV столітті сонячні затемнення викликали загальну панику, жертви. У Франції 21 серпня 1560 року було передбачено й заповіджено сонячне затемнення. Багато передбачали, що прийшов кінець королеві, інші вважали, що це знову почнеться світовий потоп, ще інші бачили світову війну, пошестя. Багато людей замурували себе у печерах, сподіваючись тим оминути нещастя. Перед початком затемнення один сільський священик сповідав майже всіх парафіян своєї церкви, які призначалися у гріхах. У своїй проповіді він сказав, щоб не спішилися сповідатися, бо затемнення відложене на пізніше у зв'язку із великою кількістю грішників. І всі грішники цьому повірили.

Можна навести цілу низку цікавих історичних фактів, пов'язаних із затемненнями Місяця й Сонця.

У теперішніх часах такі затемнення не лякають вже нікого, всі знають, що це стається згідно із передбаченими рухами Землі, Місяця й Сонця.

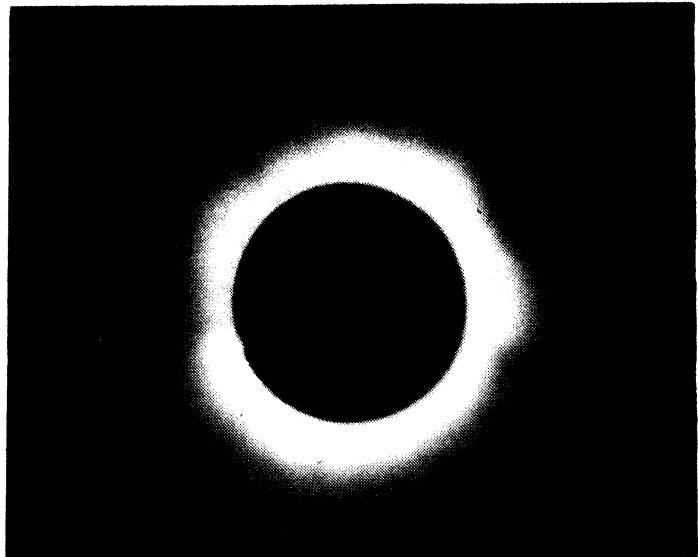
Отже затемнення Місяцястаються тому, що земна куля заслонить проміння Сонця й тому поверхня Місяця стає неосвітленою. Затемнення Сонця відбувається так само, лише Місяць заступить поверхню Сонця від обсерватора на Землі. Сонячні затемнення бувають тільки під час новомісяччя, а затемнення Місяця тільки під час повномісяччя, або як часами називають під час Старого Місяця. Більшість із нас мали нагоду бачити затемнення Місяця, але мало хто бачив затемнення Сонця, хоч частота обох затемнень майже така сама. Залежно від віддалі Місяця від Землі, а також Землі від Сонця, сонячні затемнення бувають повними або кільцеподібними. Повне або кільцеподібне затемнення можна бачити лише у дуже вузькій смузі, максимальна широта якої сягає лише 269 кілометрів. У зонах поза цією смugoю затемнення буває часткове, смуга часткового затемнення сягає приблизно 3000 кілометрів від центру повного чи кільцеподібного затемнення. Тінь Місяця під час затемнення рухається по земній поверхні із мінімальною швидкістю 1680 кілометрів на годину, у наших широтах значно швидше. Сонячне затемнення найдовше триває в екваторіальній зоні, максимум 7 хвилин й 40 секунд, сонячні затемнення, що ми бачимо в наших широтах, тривають лише пару хвилин.

Як же часто бувають затемнення Сонця й Мі-

сяця? Кожного року мусить бути найменше два затемнення Сонця й Місяця, а максимальне п'ять. Отже щороку відбуваються щонайменше два затемнення Сонця й два затемнення Місяця, максимальне число річних затемнень лише сім. Затемнення можуть бути повні, кільцеподібні або часткові. Через те, що затемнення Місяця видно із цілої земної кулі, майже всі бачили їх, і в той самий час сонячні затемнення видно лише у дуже вузькій смузі. У середньому лише одна особа з тисячі може побачити у своєму житті повне сонячне затемнення.

Мені довелося бачити повне сонячне затемнення, тому я хочу поділитися із читачами враженнями від цієї надзвичайно рідкісної події. Сонячне затемнення у 1970 році було передбачено на суботу, 7-го березня. Майже всі частини Північної й Центральної Америки могли бачити часткове затемнення, лише частина Мексико й Східне побережжя США й Канади могли бачити це затемнення повним. Мене й інших членів Астрономічної Асоціації з Прінстону вислали на експедицію до Північної Каролінії. Зупинилися ми у містечку Елізабет Сіті у готелі, там ми вже застали цілий автобус астрономів із Канади, а також поодиноких астрономів-любителів із інших місць. У суботу ранком ми від'їхали до містечка Саус Мілс, що находитися точно у центрі смуги повного затемнення, де затемнення триває найдовше. Погода випала справді дуже гарна (у Флориді, Джорджії й Новій Шотландії було хмарно) ні однієї хмаринки на небі, температура 70 ступенів Фаренгейта. Наша група зупинилася на фармі. Кожен порозкладав свої інструменти — головним завданням було зробити чорні й білі, а також кольорові фотографії із затемнення. Під час часткового затемнення, що почалося о 12:15 східного часу, не було помітно надзвичайних змін, хіба що температура трохи обнизилася. Не знаючи про затемнення навіть важко відрізняти часткове затемнення від звичайного дня, оком не можна зауважити зміни яскравості сонця. О годині 1:35 останній промінь Сонця заховався за Місяць й раптово наступила ніч. Сталося темно так, що не видно було писати у записнику. Навколо Сонця спалахнуло красиве, досить яскраве сяйво, це сонячна корона. На небі навколо Сонця з'явилися зірки й планети. Під час сонячного затемнення тварини мають поводитися подібно як вечером, всі пташки перестають співати, ховаються по гніздах. У нас не було часу спостерігати поведінку тварин, дарма що ми були на фармі. Час затемнення був такий короткий, 2 хвилини й 40 секунд, що ми не встигли робити те, що було заплановано. Під час затемнення температура впала на більше ніж 20 ступенів. Раптово блиснув сонячний промінь й знову настав день. Це стається дуже швидко, ніби хтось влучив електричну лямпочку у темній кімнаті.

Як вже згадувалося, під час повного сонячного затемнення буває видно корону. Форма корони

Сонячна корона
South Mills, North Carolina
7 березня 1970 р.

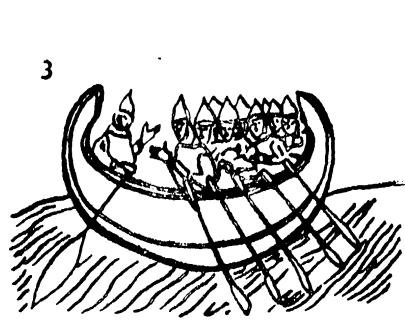
Фото Є. Кальман

залежить від сонячної активності. Під час максимальної сонячної активності на Сонці буває багато сонячних плям, вибухів, тоді сонячна корона найбільша. Роки 1969-70 є роками максимума сонячної активності. Корона складається з іонізованих атомів заліза, нікелю, кальцію й аргону. Температура корони часами досягає одного мільйона ступнів.

Яку ж наукову вартість має повне сонячне затемнення? Перш за все, можна бачити й досліджувати сонячну корону, якої не видно при інших обставинах. По-друге, можна спостерігати простір зразу біля Сонця, якого звичайно не видно. Під час повного сонячного затемнення завжди шукають за кометами, також деякий час шукали за теоретичною планетою, що мала ніби то знаходить всередині орбіти планети Меркурія. Під час повного сонячного затемнення у 1919 році було перевірено одну із теорій релятивності. Згідно із цією теорією промінь світла від далеких зірок зникається в зв'язку із сильним гравітаційним полем Сонця (це стосується тільки променів світла, що проходять дуже близько біля Сонця). Ще одне велике значення має повне сонячне затемнення — це встановлення дати у передісторичних часах і не тільки дати, а навіть точної години. Так, наприклад, була встановлена дата і година сонячного затемнення під час походу Ігоря на половців.

Завдяки модерній астрономії й математиці можна обрахувати час сонячного затемнення, що сталося чи станеться, визначити точно місце, де це затемнення відбудеться. Наступне повне затемнення Сонця на Східному побережжі США буде у 2024 році. Правдоподібно деякі з читачів цього журнала матимуть нагоду його бачити й знову напишуть про красу й велич цього природного явища.

**ЧИ ВИ ВЖЕ ВІРІВНЯЛИ ЗАЛЕГЛУ ПЕРЕДПЛАТУ?
ЯКЩО НІ — ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО!**

КОРАБЛІ НАШИХ ПРЕДКІВ

Море невпинно накочується блакитними хвилями на стрімкий берег Константинополя. Світає, місто ще спить, лише сторожа мляво перегукується на фортечних мурах. Перші промені сонця засвічують у морі якісь незрозумілі вогні. Вартові з жахом бачать, що це виблискують списи воїнів, які підпливають на човнах: "Тривога! Руси йдуть!"

З 866 по 1034 рік хроніки занотували дев'ять морських походів русів проти Візантії. В 907 році князь Олег на суднах прямо по суші дістався до воріт Царграда і прибив на них свій щит. Ворогів завжди вражали мужність, хоробрість, відвага русів.

Не тільки Понт Евксінський бачив човни русів, бачили їх у середині Х століття береги Сирії, Сіцилії, Кріту, Італії. Не забували наші предки і Каспійське море, по якому здійснили багато успішних походів.

На початку першого тисячоліття човни на Дніпрі робили з пруття і обшивали корою або шкірою. Довжина їх не переважала 3 м. Пізніше їх почали видовбувати і випалювати з стовбурів. Міцний матеріал дав змогу збільшити розміри човнів, та й служили вони довше. В період виникнення й розвитку Києва існує кілька типів суден. Це, по-перше, — випалено-видовбаний струг для перевезення вантажів по річках. Складнішу конструкцію мали набійні лодії. Днище робилося із цілого стовбура, борти — із дощок.

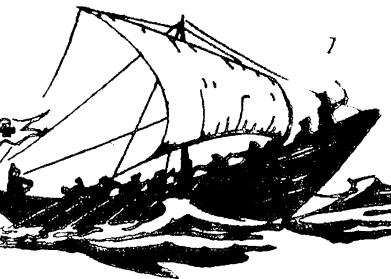
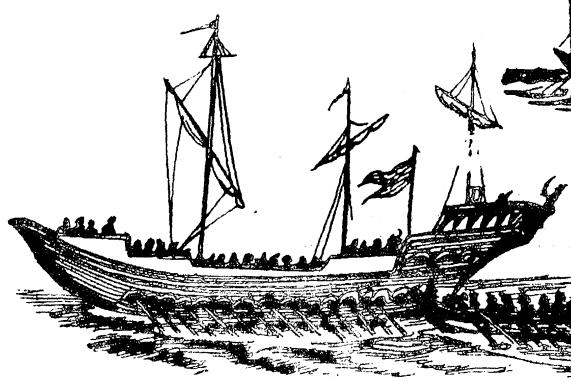
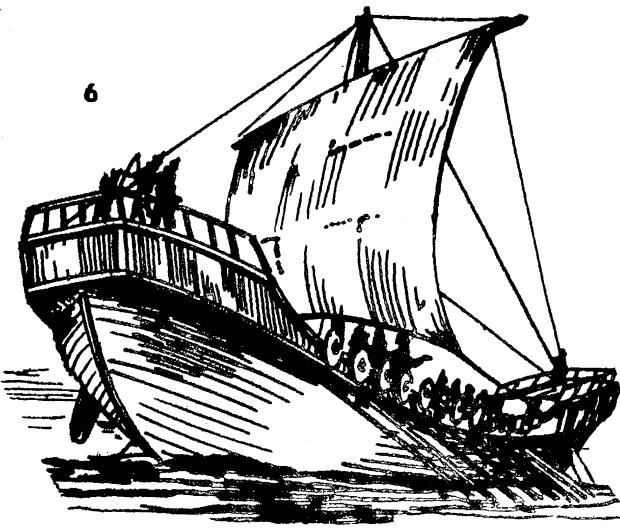
В "Руській правді" XI ст. згадується ще лодія заморська. Одні дослідники зважають: "заморська", бо збудована за морем, інші твердять "заморська" тому, що може плавати "за море".

Якими ж були заморські лодії? Довжиною 12-15 м, вони вміщали 40-60 воїнів зі зброяєю, мали ремінний такелаж. Частина воїнів гребла, скованісь за щитами, інші готувалися до бою. На невеличкій щоглі при попутному вітрі піднімали чотирикутне вітрило.

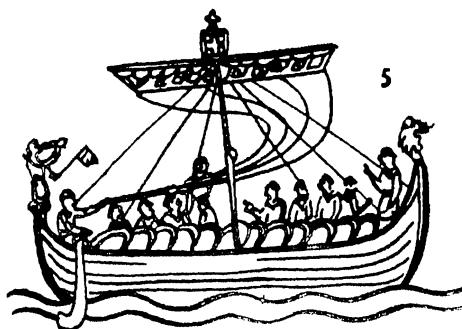
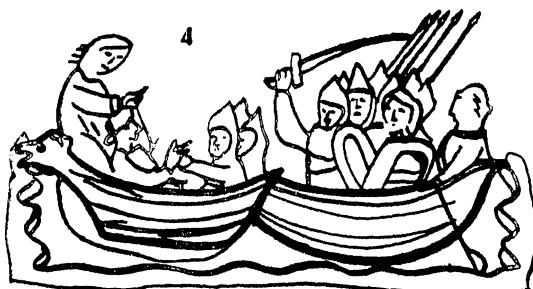
Цікаво, що для задоволення попиту на струги, набійні лодії та інші судна працювали цілі племена — кривичів та луган. Вони вишукували великі дуби, осики, липи, за зиму робили з них човни, а навесні приганяли у Київ на продаж. Звичайно, кожен покупець обладнував човен на свій смак. Навантажені товарами та військом судна збиралися під Вітчевим, звідки разом ішли до порогів. Біля Ненаситця їх розвантажували, перетягували суходолом, а воїни охороняли волок від печенігів. Потім знову на суднах ішли до о. Березань, де готувалися до морського переходу.

Козацькі "чайки" мали довжину близько 20 м, ширину 3—4 м та 20—40 весел. За конструкцією були схожі на древні руські човни. Чайки були досить важкі, але обводи підводної частини давали змогу розвивати значну швидкість, за 30—40 год. козаки долали відстань від Очакова до Царграда. Видатний дослідник козацької старо-

6

10

1. На колесах під стіни Константинополя.
2. Князь із дружиною збирається в похід (мал. із Кенігсберзького літопису).
3. Руси на морі.
4. Битва на морі.
5. Човен вікінгів (із старовинного гобелена).

вини Д. І. Яворницький описує знайдені ним наприкінці минулого сторіччя чайку й допоміжний човен. Перша — 20 м довжиною і 2 м заввишки, плоскодонна, з дощатими бортами. Нижня частина до ватерлінії з дубових, а верх бортів і палуба — з ялинових дощок, шпангоути (коко-ри) — з дуба. Обшивка прибивалася до кокорів дерев'яними й залізними цвяхами з великими шляпками. По бортах кочетки для весел і залізні болти з гачками для кріплення вітрила.

Менший човен використовували для спуску по Дніпру тоді, коли турки були особливо пильні або попереджені про похід. Довжина меншого човна — 7 м, ширина — 2 м, висота борту — 1, 4 м. Біля Кінбурна і Очакова у козаків були затоплені морські чайки, на яких вони й рушали далі.

Чайку будували у військовій скарбниці на Січі 60 чоловік за 15 днів. Кожен човен вміщав 50—60 козаків із повним озброєнням. Крім цього, на чайку вантажили 4—6 невеличких гармат — фальконетів, ядра, порох, бочку із сухарями, пішоно, кашу, муку, копчене м'ясо. На кожній чайці був квадрант. Як бачимо, чайка мала досить велику вантажність.

Деякі історики твердять, нібито козаки мали човни із двома днищами. Між ними насипали пісок. Верх човна закривався двома стулками, обтягнутими шкірою, з отворами для весел. Степновий визирав крізь дерев'яну трубу, через неї ж човен вентилювався. Підходячи до берега, пісок висипали, і човен спливав на поверхню. Франц Фурньє узняв це з розповідей жителів Сінопа, які стверджували, що козаки саме так захопили їхнє місто в 1595 р.

Можливо, появу козаків "із дна моря" змалювали фантазія переляканіх турків. Відомо, що в 1595 р. козаки, перевернувши свої чайки дном, підійшли під одне турецьке місто. В усякому разі, це питання ще потребує дослідження. Від часу визвольної війни 1648—54 рр. основна увага козаків була зосереджена на суші. Та, незважаючи на це, гетьмані все ж таки приділяли увагу будівництву нових суден. Для цього відводилися спеціальні ліси, поставлялося залізо, якорі, смола, шнури. В 1697—98 рр. на Січі було близько 70 морських чайок, кожна на 50 чоловік, і 600 річкових човнів.

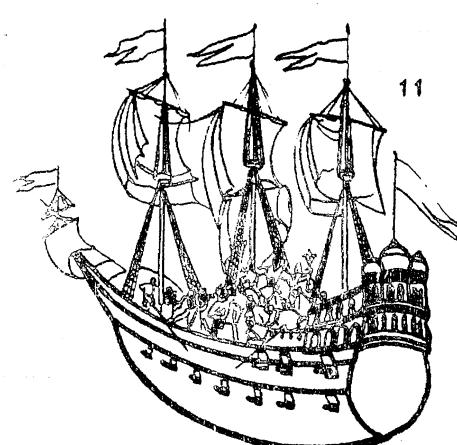
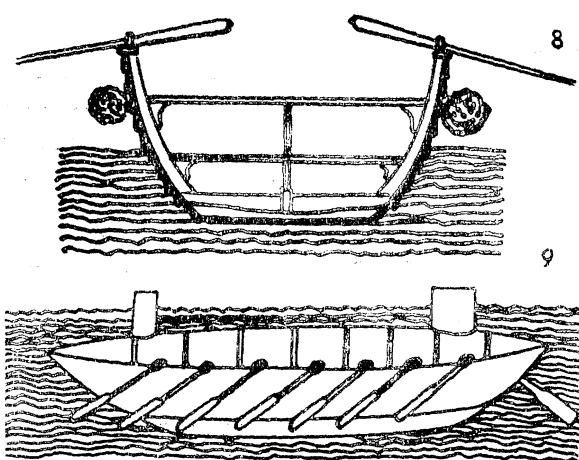
Чайка була дійсно добрым судном — простим, дешевим, морехідним. Мабуть, тому вона й прописувала двісті п'ятдесят років, аж до знищення Січі, закріпачення козаків.

І ще одна цікава згадка про козацьку флоту. На чималій яскраво-червоній корогві низового запорозького війська (перша половина XVIII століття) зображене великий трищогловий корабель, із високою кормою, портами для 20 гармат, пррапорами, вітрилами, з великою кількістю козаків на палубі (до 250 чоловік) і 5—10 старшинами. Можливо, такий корабель був у запорожців (або вони його захопили під час війни з турками).

Вмерла Січ, а з нею й морська слава козаків. На Дніпрі залишились дубки, каюки, байлаки; т. д. І нині можна подекуди зустріти виловбачий рибальський човник, родовід якого губиться в сивій давнині.

I. Пересяток

"Знання та Праця" 1970

6. Можливо, такий вигляд мав корабель (XII ст.) князя Ізяслава Мстиславовича — з палубою, що закривала веслярів.
7. "Чайка" в поході.
8. Перетин чайки. Днище зроблено з одного стовбура, борти — з дощок.
9. Такою можна собі уявити підводну чайку.
10. Кораблі козаків за Болланом.
11. Корабель із корогви низового запорозького війська.

Іван ЧЕНДЕЙ

I ВАН

(Продовження)

НА ЦВИНТАРІ

(. . .)

Виходили на вулицю.

Кишеня Каламаря відвисала під пляшкою й побулькувала, як жива. Іван тулубом налягав то на праву, то на ліву, злегка ними косив, тому тепер здавався клишоногим. Часом перетинав вулицю аж впоперек, брався до ярка, та тільки опинявся на краєчку, як знову напружував увагу й талапав прямо. З-під пахи Фіщачка білів згортох, піджак стовбурчило пляшками. Петро тут, там брав побратима під руку, той не давався й казав, що добре знає дорогу сам, сварився й доводив, ніби розуміє і те, скільки одному порядному чоловіку випити можна, а скільки паленки випивати не слід...

Поволі сонце хилилося в тихе надвечір'я.

Овид над Забережжю то спинається в небо ломленими велетенськими горбами, то круто западав глибокими ущелинами, а ген-ген тягнувся рівною смugoю-сідловиною й кам'янів холодними хвилями.

Від давнього єврейського кладовища з замшилім тесаним камінням по могилах на рівному пагорку кручі, що безладно горосла вільшинником і верболозом, дорога вгору повела схилом до цвінтартя з хрестами на широкій долині, густо обсадженій ялинами, що в надвечірню пору розхристано чорніли кострубатими чорними пралорами.

Ветхі ворота при вході почеплено на дубових стовпцях гужовками замість петель. Війне вітер — гужовки жалібно риплять, воротами колишє... Тут-там у живоплоті ще завалається на колах іжавого дроту — мало хто в селі вже і пам'ятає, при якому старості парубки ходили на полочину Чорну, збирали дріт — залишався од першої світової війни. Потім громадою обводили іржавим і колючим цвінтарт, щоб корови не топтали могил, а кози не нівечили посаджених щеп.

Побратьями часом зупинялися й поглядали в долину. Віддихувалися. Потім знову силоміць долали кругогір і вибралися на кладовище з такими потугами, що їх, здається, досить було б для повалення не одного бука.

Вже їм у піdnіжжі гори темною смugoю чорніла ріка, тут-там білі хати новими дранковими дахами, над хатами звивалися сизі димки — жіноцтво перед Великоднем палило печі, пекло... На узбіччі трохи долів величими погаслими свічками бованіли надгробні тесані плити, а небо спускалося все нижче й нижче густіючиою блакиттю.

— А к-кажи, п-побратьиме! Ци видиш м-мою хи-хижу звідси? — озвався розморений Каламар

до Фіщачка. Так, наче не знати про яку хитромудрість велося.

Фіщачок довго никав зором, брів очима по вулицях, поки нарешті метикнув, а де той куток села з садибою Івана.

— А т-тепер, брате, коли ти т-такий р-розумний, к-кажи: де я д-довше буду — т-там ци-цици тут? — Каламар од своєї хати повернувся до цвінтартя лицем і запитально застиг рукою у повітрі.

— Тут, побратиме! Тут! Бо сюди нам усім — дорога! — Петро недовго думав.

— Р-розумний ти! А хтось казав, що ти дурень!

— Де він є, най йому зуби виб'ю! Най йому дам так, аби ясні звізди на небі увидів!

— Не треба, не треба!.. — Каламар поступливо вхопив Фіщачка під паху, поволік за собою на цвінтарт.

Пленталися мовчки.

З Ясенови подув лагідний вітрик. Гора диміла легким туманом, що спливав поволі з ущелин у надвечір'я.

Каламар ступав між могил — насипаних недавно і ще не порослих дерном, ішов поміж прадавніх замшиліх хрестів з раменами і без рамен, похилених і скособочених, обвіяних вітрами і обмитих дощами. Іван брався на праве цвінтартне крило — звідти цілу Забереж було видно як на долоні, і там була похована небіжка Марійка.

— Добрий вечір, Марійко! — Каламар пригнувся над могилою з цупким дубовим хрестом й упав на коліна. Великими руками розкинув, горнучи до себе зелений обліг і розпусливо похитуючи головою. Здригнувшись важкими раменами, її ураз почулося уривчасте ридання...

Петро Фіщачок стояв над побратимом і не заз. що має тепер йому сказати для розради й потіхі. Тримаючись розведеними хрестом руками зеленої могили, Іван ницька коцюробився, клячав і плакав.

— Годі, годі! Ти її уже не воскресиш! Не плач! — тільки всього й знайшов Петро.

Іван вийняв з кишені ту ж білу пляшку й гепнув денцем по могилі — вибив заглибину, щоб пляшка бува не перевернулася. Сягнув рукою до Петра, аби той подав усе припасене. Хліб, солонина, склянки і банка маринованих грибів меншій були розкладені на горбочку. Наче з-піп самої землі, миттю виросла ще одна пляшка — її з кишені непомітно добув Петро.

— Молодець! Молодчина! — неначе зрадів Каламар, якось дивно розсміявшись й ляскав долоницею Фіщачка на похвалу.

Бульбулькула паленка до трьох склянок.

— Бери пий! Аби нам вік продовжився тут, а

там як уже буде!... — ткнув Каламар своєю склянкою в небо, потім сягнув до Фіча.

— Пиймо, братку! Бо на тім світі нам уже не дадуть! — примовив. Фічак і посміхнувся до Каламаря.

Одним махом питво немов гулькнуло до бе- зодні.

— О, коби ти, небого Марічко, знала, яка вона гірка!... Яка вона гидка! Пий з нами! Видиш, ми її, сараку, мусимо пити! — Каламар третьою склянкою бризнув по могилі. — А вона, небога, моя Марійка, не любила цеї отруї! В рот не брала!... Одного разу, пам'ятаю, її заболіло в отрунку, а баби кажуть: "Випий, Маріко, поможе!" А вона — ні та й ні! — похитує задумливо головою Каламар, а Петро Фічак заїдає білим грибками.

— А ти знаєш!... Нема гіршої біди, як коли жінка візьметься пити!... Чоловік ще сяк-так і вип'є, і щось д'хижі принесе!... А жінка коли вже п'є, то останнє відтягне за брагу! — пустився в бесіду Фічак, а Каламар уже пригадував бабусю Марисю — колись була газдинею, а дійшла до того, що, небога, валялася попід тини на сміх та огуду цілому селу, бо в паленці сподівалася знайти загублене.

Побратьми пили ще і ще. Залишили в пляшках було нічого, та й забирати з собою не мали що. Під високим хрестом, що розрів рамена, як могутній велет розводить дебелі руки, ген-ген у вишньому кінці цвінтаря клячали літні жінки малими чорними громадками. Каламар і Фічак їх не бачили, бо вже словом оберталися довкола того, яка натура несправедлива — якісь сірі вороні дала для життя під небом літ аж триста. а чоловіку — вік короткий...

Іван уже бачив, як чорні ялини довкола цвінтаря ідуть у химерний танок, як хтось на них позапалював великі зелені ліхтарі, як захід палахнув червоним вогнем — за горою Делуц гасло сонце.

— А нам би тепер солонинки з рожна... зайсти! Ачей дурень нас лишив би! — Каламар кректіз, мружив брови й вигрібав у могилі небіжки ямку.

— Бери їж, небого, аби ти мені не казала, як стрінемося, що я для тебе скупився! — Іван тут вигортав гриби до лунки й оглядався довкола по цвінтарю.

— Ой куме! Що нас тут холодом взяло! Сма-женої на ватрі солонинки і я з'їв би! — Фічак ласо потирає руки й вайлувато пострибував на місці, щоб так погрітися.

Околиця поволі бралася сутіннями, й з гір уже подувало вітром.

— Ти принеси рожни і ріща! А моє діло — дрова! — велів Іван.

Фічак ще постояв, ніби чекав дальшого наказу, потім поволі почвалав до недалеких чагарів за цвінтарною огорожею. Тут же потріскували сушняк, чулася бесіда — Петро сам з собою про щось мимрив, наче ураз сварився. Іван Каламар не барячись, пішов і собі цвінтарем. На томі місці, де починалися похилі, у літах, з раменами і без рамен, вивітрени хвищами і обмиті дощами продовж багатьох літ, дубові і смерекові, сливові і ясенові хрести, зупинився. Хилитнувся миттєвоздаду так, наче од когось дістав позашника, тут же схопився й почав талапати розтоптаними ступнями по могилах. Хрести хрускотіли сухими кістями й лицарями падали на зелений весняний моріг. Перед Іваном повзла довга чорна тінь — останні промені гасли, бо верховинське сонце ховалося за насуплений похмурий овид.

Пройшовши геть далеко, Іван повернувся назад і почав збирати поламані хрести, як збирають скресаючими каламутними водами принесені і викинуті на зарілок дрова.

— Ку-ку-ку-ме! Що ти накоїв! — гикаючи і затинаючись, здивувався Петро Фічак, коли став з ріщам над громадою хрестів.

— Пе-пе-пепережиток! — Каламар вилавив з себе і ткнув рукою в кінець цвінтаря, де високо піднімався й позводив рамена стародавній хрест.

— Ку-куме! — тільки хотів щось сказати Петро, коли над ним велетенською громадою повис Каламар.

— Пали ватру! Уб-б'ю! — Іван замахнувся стовпцем. Петро заслонив обличчя ліктем, бо нап самою головою побачив довжелезного іржакого цвяха — стирчав із зарубини, де колись було прибите поперечне рамено.

...Цвінтарем ліниво стелився дим.

БАГАТТЯ ДОТЛІВАЛО...

Іван Стах зарубував ручною пилкою зібіті в дошках — майстрував вулики для роїв. Сонце пригрівало весняно, тому до рамен відпущене волосся жмутком зібрали на маківці, шворкою

ВИДАВНИЦТВО "МОЛОДА УКРАЇНА"

Роман сучасного українського письменника
в Україні

Г Р А Н Ъ

ОЛЕСЯ ЛУПІЯ

В романі розповідається в художній формі про життя, працю й проблеми представників різних прошарків суспільства в Україні.

Дія відбувається у Львові й прикарпатських селах.

Обкладинка мистця П. Магденка.

212 сторінок.

Ціна книжки у м'якій оправі — \$3.00
у твердій оправі — \$5.00

Замовлення надсилали на адресу:

MOLODA UKRAINA
163 Kingslake Road
Willowdale 427, Ontario, Canada

ПРИЇДЖАЙТЕ ЦЬОГО РОКУ НА ВІДПОЧИНОК НА ОДУМІВСЬКУ ОСЕЛЮ "КІЇВ" В ШТАТІ НЬЮ ЙОРК, США

Якщо Ви побували в усіх відпочинкових місцях та оселях і не знайшли справді рідної атмосфери, спокою й українського підсоння, **приїжджайте цього літа до "Києва"** і привозьте сюди своїх рідних, знайомих, земляків, а особливо дітей. Наша оселя дуже вигідно розташована в Кетсильських горах недалеко від головних шляхів і поблизу відомих американських та українських відпочинкових і розвагових осередків. До ваших послуг упорядковані з всіма вигодами кімнати трьох будинків, що пригадують вам назви рідних історичних міст: "Полтава", "Батурин" "Канів", справжня українська кухня, озеро де можна ловити рибу, басейн для купання, багато свіжого гірського повітря, сонця і неба.

Вимріяні умови не тільки для дорослих, а й для дітей!

Відпочинково-виховний табір триває 6—8 тижнів. До табору приймаємо дітей від 7 до 15 років. Ними заопікуються і їх будуть виховувати та навчати рідної мови й культури до свідчені учителі та виховники. Найкоротший термін перебування у таборі є два тижні.

Сезон на оселі "Кіїв" триває від першої неділі липня, тоді ж починається і дитячий табір, до першого понеділка вересня.

Для дорослих і молоді кожного дня, а особливо в суботи й неділі будуть влаштовуватися різні розваги, гри й імпрези, бесіди, лекції, зустрічі, демонстрування кінофільмів, концерти, забави. Щонеділі Служби Божі.

Кімнати можна наймати з харчуванням або без нього, оплата за тиждень від 20 до 65 доларів.

Просимо порівняти наші ціни й вигоди з цінами інших подібних осель і ви побачите, що все промовляє за тим, щоб цьогорічні вакації провести в нашему мальовничому **"Києві"**.

До швидкої зустрічі в нашему Одумівському "Києві"!

Цьогорічний відпочинково-виховний сезон на оселі ОДУМ-у почнеться 4 липня 1970 року й триватиме до 23 вересня.

Офіційне відкриття оселі, для старшого громадянства, відбудеться в суботу 4 липня.

П'ятниця, 3 липня — зустріч гостей, спільна вечеря та ватра.

Субота, 4 липня — спортивні змагання, весела ватра та забава.

Неділя, 5 липня — Служба Божа, спільний обід та ін.

Неділя, 11 липня — фестиваль молоді ОДУМ-у східніх філій, спортивні змагання та ватра.

До виховно-відпочинкового табору ОДУМ-у приймається хлопців і дівчат у віці від 7 до 15 років.

У неділю, 23 серпня почнеться однотижневий табір, присвячений українській культурі та мистецтву. До цього табору приймається молодь від 7 до 18 років. Оплата за перебування на таборі для молоді від 25 до 30 доларів тижнево (залежно від часу перебування на таборі).

За докладними інформаціями звертайтесь до філій ОДУМ-у або безпосередньо на адресу оселі:

**ODUM RESORT CENTER
Box 40, RFD 1
Accord, N. Y., 12401
Phone: 914-626-7715**

Народ мій є! Народ мій завжди буде
Ніхто не перекреслить мій народ!
В. Симоненко

ЮВІЛЕЙНА ЗУСТРІЧ ОДУМІВЦІВ США І КАНАДИ

ПРИСВЯЧЕНА 20-ЛІТТЮ ОДУМ-у.

відбудеться

3, 4 і 5-го липня 1970 р. в Торонті, Канада.

ПРОГРАМА ЗУСТРІЧІ:

П'ЯТНИЦЯ, 3-го ЛИПНЯ:

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ ОДУМІВСЬКИХ МИСТЕЦЬКИХ ГРУП США І КАНАДИ

**о 8-ій год. вечора в авдиторії Central Technical School
на розі вулиць Harbord and Lippincott в Торонті.**

В програмі: ансамблі бандуристів з Торонта, Чікаго, Філадельфії і Міннеаполіса, хори з Торонта, Монреалю, Лондона, Чікаго і Міннеаполіса; танцювальні групи з Торонта, Філадельфії, Монреалю, Чікаго і Міннеаполіса; струнна оркестра з Чікаго, сольові співи тощо.

КОНФЕРАНСЬЄ — ПИСЬМЕННИК М. ПОНЕДІЛОК.

СУБОТА, 4-го ЛИПНЯ:

Міжфіліяльні спортивні змагання з відбиванки та легкої атлетики
на оселі "Київ" від 11-ої години дня.

БЕНКЕТ І ЗАБАВА

6 год. веч. в залі при 3625 Cawthra Rd., Cooksville (біля Торонта).

Промовлятимуть: В. Родак з Торонто і О. Коновал з Чікаго.
В мистецькій частині співи, тріо, квартети, тощо.
Оркестра Василенка з Веланд.

НЕДІЛЯ, 5-го ЛИПНЯ:

ЗУСТРІЧ ОДУМІВЦІВ З УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДЯНСТВОМ на оселі "Київ".

О 10-ій год. ранку Польова Служба Божа. — Спільний одумівський обід. — Дефіляда одумівських відділів. — Слово до молоді Д-ра Ю. Криволапа.—Концерт.—Фінальні спортивні змагання на чашу ОДУМ-у.
Весела ватра.

Комендант дня — Василь Корженівський.

По докладніші інформації звертатися до місцевих філій ОДУМ-у.
Закликаємо все українське громадянство до масової участі!

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМИТЕТ.

зв'язав і притиснув ковпаком, що його сам пошив собі з ветхої солом'янки.

Від бджільника, що стояв недалеко плетеної з фащиння огорожі, пахло вошиною. Повітря повинилося легким і лагідним гомоном пори, коли мошва почула силу життя й вироїлася.

Робота пилкою Стаку давалася нелегко. Важкі руки склав на колінах, глибоко віддихався. У трудах давило, стискало, а між лопатками так нило, якби хтось холодною кригою припікав.

— Сило праведна!... — Зітхнув і зором застиг на дощаному бджільнику, на вуликах — щілкильотки на них були рясно обліплені бджілками. — Їх ніхто не вчив... Ім ніхто не радив, як, та коли, та з якого квіту, а вони, небожатка, трудяться... Таке мале та роботяще — чоловіку приклад і наука!... — говорив Стак сам з собою, бо відколи завівся у бджоли, чим близче їх пізнавав, тим більше дивувався гармонії і тим строгим закономірностям, що були правилом їхнього життя. — І кажи, що без промислу Всевишнього... — витверджував тепер старий, бо у всьому хотів бачити принадлежність і тої сили, що для неї змарнував ціле своє довге життя.

Замиливався цупкими садженцями в городці — деревцята плекав, щепив і гордився тим сортом яблук, що його сам вивів, яблуня навесні пізно зацвітала, і їй уже не страшні були приморозки. Плоди достигали швидше й зберігали добрий смак до самого Великодня. Либоно, саме тому Стак і хотів назвати садівничий здобуток "Христове яблуко". Досі не відав, а чого це не подав документа, щоб селекцію визнали за ним. Певно, тому, що до нього прискіпався якийсь агроном-невдаха, обіцявся все вилагодити, навіть брався про Стакові досліди написати популярну брошурку, тільки просив, щоб той з ним авторством поділився. Стак на зговір видався досить крутим, тому й мусив вдовольнятися, щоб яблуні цвіли

і родили по садах забережан без паспорта, полюбляли їх і в навколошніх близьких та й досить далеких селах під скромною назвою "Скоростигле забережанське".

"Чекайте, батьку! Розгаздуємося, задужімо, ми вам у колгоспі цілу школку відведемо! Отам ви вже на свій смак і розсуд для кожного святого по сорту виведете!... А ми їх собі поіменуємо іменами найвроливіших забережан! Так вони і підуть по білому світу!" — Іван Стак пригадує тепер, щоб говорив одної весни його син Іван незабаром після організації колгоспу в Забережі.

Стак тепер уже бачить сади по схилах довкола села. Дерева квітнуть у ту пору весни, коли небезпека приморозків минула; в садах багато сортів, що їх він і вивів. Ні, вже не цей самий, нинішній отець Стак, бо попівські одяги скинув, бо він уже просто садівник у колгоспі — порається в школці, садить і щепить, вирощує... Вчить інших, як вирощувати, бо треба садами засадити цілі великі околиці. І не лише в долині Тересви...

— Боже, боже! Не май зла до мене, грішного, але я тобі скажу правду! Бо я Тобі, Господи, давно збираюсь повісти тільки одну чисту і святу провадишу! Ти єси несправедливий мій Боже! Усе життя нилію, костеню і заклякаю на службі в Тебе, а Ти од моїх онуків батька, а Ти од мене сина забрав!... І вже не буле кінця, і вже не буде краю моїй великі печалі! Хто мене розрадить, хто мече потішить у ній?...

Іван Стак довго-довго дивиться на цвінтар. Уявюю він тепер бачить білу огорожу зі смерекових штакетин довкола могили сина. На могилі дощаний стовпець, суриком пофарбований, напівздруїз збитий великими цвяхами. На могилі і трираменний хрест з дубка-польовика — поставив його він на сороковину після похорону сина.

Зорить вицвілими очима по ґрунку з рядком чорних ялин на межі доти, доки пекуча слюза

КАМІНЬ ДОВБУША

На березі Серета поблизу села Міжгір'я лежить величезний камінь. Кажуть, що його виніс на стрімку гору Олекса Довбуш. Це легенда. А насправді народній герой Олекса Довбуш 1744 року прийшов зі своїм загоном опришків у Борщів, щоб помститися польському магнатові Костянтину Золотницькому за вчинені кріпакам кривди, й по дорозі ночував біля цього каменя та роздавав бідним гроши.

Дві тисячі років тому цей камінь був жертвеним. Про це свідчить невеличкий рівчик, що перетинає його з правого боку. Ним стікала кров забитих тварин, які жерці приносили в дар богам.

Праворуч древні люди видовбали печеру і склали з камя'них брил двометрові колони-підпорки.

В пізніші часи в печері монахи робили релігійні відправи. Вони видовбали на камені хреста і тримали тут свячену воду, не підозрюючи, що це ритуальне місце поганів.

Камінь Довбуша — майже єдиний жертвеник, що зберігся ще в Україні.

В. Олійник
("Україна")

не набігає, краплею не нависає, не котиться ліщем.

— Господи! Я міг орати землю і плекати сади!.. Я міг бути пасічником і столяром!... Чого Ти пустив на мене тяжку кару і звалив на плечі тягар служіння Тобі скрізь і всюди?... — репетує отець Стах, бо тепер чує свою немилосердну самотність, як ніколи досі.

З Лужка озвався довгим пронизливим гудком паровоз вузькоколійки. Стах знає, що зараз рівно одинадцята година, й уже чекає, коли перед садибою пропливуть вагони з великими вікнами і обличчями в них. Не минає десяти хвилин, як стукіт коліс тоне в стогоні двигтіння парової тяги — на підйомі машина видає останні сили, щоб раптом не зупинитися...

Як вчора, як позавчора, як рік і два роки тому, вагони з людьми вриваються в будення Івана Стаха крихтою різноманітності і дивної забави.

— О! То і ви, отче, умієте щось майструвати?

— Іван Каламар несподівано рушив повільний плин думок Івана Стаха. Старий схаменувся взяв пилку, ніби саме тепер хотів показати, що він знає і що він може. Потягнувся за дошкою з накресленими на кінцях зубцями — їх мав повипилювати. Притиснув дошку коліном до колоди, міцно імив за край лівою, в правій же тримав, знаряддя. Пилка протяжно задзвеніла срібною луною криці, що втиналася в біле тіло смеречини нагостреним полотном легкі і рівно, як цього бажає собі добрий майстер.

— Ого-го! То ви, отче, справді умієте і щось таки можете! А я думав, що ви всього жартуєте!

— Каламар пустився сміхом, дарма що добре зновував невисипущу натуру Івана Стаха.

— Стій! Дивися, щось увидиш! — мирно мовив старий, бо все ще не міг забагнути відвідин вчорашнього гостя.

— Ого-гов! Стояти у нас нема часу!

— Час — не вовк, до лісу не втече! — з легкотою посмішкою кинув Стах, і тут білим струмком тирса полетіла, а пилка слухняно в'їдалася в дошку.

— Стояти не будемо!.. Я прийшов на два слова!.. Я прийшов, аби ви мене висповідали і причастили! Правда, я нині уже і єв, і пив...

— Коли так, тебе можна без сповіді причастити по хребту буком.

— Та не жартуйте!.. Ви мене якось так... як великого грішника.

— А хіба ти у гріх віриш?

— Гм... Я не вірю ані в гріх, ані в чорта, ані в Бога! Але гріхи, як видите, роблю!

— Знаю, знаю, що робиш...

Тут Іван Стах сподівався, що Каламар відчепиться, піде собі дорогою. Тоді він зможе спокійно майструвати далі. Та ні! Каламар знову:

— Висповідайте мене і причастіть, отче преподобний!

Стах зняв з голови ковпака, торкнувся долонею білого волосся. На цьому губи його затремтіли, щось вхопило за горло, тому голос зсередини вирвався не відразу. Прудко старий закліпав очима:

ЗВЕРНЕНИЯ ДО ОСНОВОПОЛОЖНИКІВ, КОЛИШНІХ І ТЕПЕРІШНІХ ЧЛЕНІВ ТА ПРИХИЛЬНИКІВ ОДУМ-У

Дорогі Друзі! Цього року припадає 20-ліття існування ОДУМ-у, яке буде урочисто відзначено в днях 3-5 липня 1970 р.

Основоположники ОДУМ-у! Ви, що створили цю організацію 20 років тому і втілили в ній свої найліпші задуми і прагнення, включчіться всі як один в ці ювілейні святкування і доведіть, що ваші ідеї і прагнення не були короткотривалі, а що і після цих довгих років вони лишились незмінними.

Колишні члени ОДУМ-у! Ви вклали чимало праці в розбудову ОДУМ-у і залишили в ньому частину вашого буття, тут ви здобули найліпших приятелів і провели можливо найкраші хвилини свого життя, але з тих чи інших причин в ОДУМ-і тепер не є, докладіть всіх зусиль, щоб святкування 20-ліття ОДУМ-у були величаві і гідні тієї праці, яку ви в ОДУМ вклали.

Друзі одумівці! Відзначення 20-ліття ОДУМ-у є іспитом нашої зрілості перед українським громадянством. Як члени ОДУМ-у, пошануймо себе і зробімо все можливе, щоб здати цей іспит на відмінно.

Прихильники ОДУМ-у! І словом і ділом ви нам допомагали вже ось 20 років. ОДУМ завдячує вам багато. Закликаємо вас, щоб і ви разом з нами на святкуваннях побачили вислід тої великої і благородної праці, яку ОДУМ при вашій допомозі зробив. Тож допобачення, дорогі друзі, на Зустрічі.

КОМИТЕТ ЗУСТРІЧІ
404 Bathurst St., Toronto, Ont.

МОРСЬКИЙ КУРОРТ “VILLA MARIA”

Бажаючих добре відпочити у спокійній атмосфері, набратись сили і зміцнити здоров'я морським купанням повідомляємо:

ВИНАЙМАЄМО ПОМЕШКАННЯ з трьома, двома або одною спальнюю з окремими кухнями і лазничками, або окремі кімнати.

Маємо великі тераси.

Віддалі до берега лише півтора бльока, ціни помірковані.

У вересні ціни знижені.

По резервації або докладніші інформації звертатись на адресу:

M. HANIN
209 E. Crocus Road — Wildwood Crest
New Jersey, 08260, U.S.A.

— Можеш, Іване Івановичу, не мати чести до моєї служби!... Не можу примусити, щоб ти ходив до сповіді і ставав до причастя. Ти маєш свій розум! Але які ти маєш права кепкувати з мого білого волосся. Бо то вже діло і мое, і твого батька, і кожного в таких літах як мої!... Пам'ятай, що старість, коли собі її заслужиш, прийде й до тебе... А ще одне скажу тобі і дам тобі одну пораду: нічим себе так не обрубаєш, не покалічиш, як своїм язиком! Язык теж приводить до гріха!...

— Видно, з вами вже і пожартувати не можна!

— Я не твій ровесник! Жартуй з такими, як самий!

Дарма Стак говорив спокійнс, розважливо. Каламар відчув, як щось вогнем струменить од його серця й розпалює обличчя. Розпашілій, не витримав:

— Кажете, що таких, як я, треба причащати буком?

— Буком!

Тут Каламар, тепер уже в уяві, пригадував, як Іван Стак здалека йому кланявся. Правда, це тоді було, коли він, Іван Каламар, ходив по селу з печаткою голови сільради. Так було ще й тоді, коли Каламар головував у сільському споживчому товаристві...

— А ви до мене кланялися!

— Кланяється? Може і кланяється... Та коли це було?

— Як я був головою сільради.

— А ще коли?

— Ще тоді, коли я був головою есесте...

— Не кажу нічого, може, кланяється і тоді. Але признаюся тобі, Іване... Гоп, Іване Івановичу, я кланяється тій печатці, що у тебе була... То була моя хиба.

— Тепер я, правда, не на горі! Тепер я іду з гори! І на вас дивлюся всього з долини завідуючого громадським харчуванням Забережі... Пог-

думаєш, начальник! Завідує буфетами... Чайною... — сміявся уже сам з себе Каламар.

— Хто на яку гору може, на таку піднімається Буває, що на гору і піднімають — тільки вмії триматися... Буває і так, що на горі підпирають з усіх боків підпорами, аби неборака вітром не здуло... Але хто якими дорогами може і вміє, такими ходить... Дороги призначенні кожному... Та повір мені, Іване Івановичу, що я радів би, коли б кланяється не тільки печатці!

— Ви кланялися печатці, що була довірена мені?

— Ти мене, Іване Івановичу, научив печатці не кланятися! І я перед усім чесним світом кажу: буду кланятися людям!... Тільки людям!...

— Хе-хе-хе, — Каламаря розібрав сміх. Він вступив похмури очі на ковпак з солом'янки — був посунутий набакир, з-під нього вибивалося біле пасмо.

— Ти, синку, не смійся й не думай, що я в житті робив усе тільки погане...

— А що ви вчинили, що ви чинили доброго?

— Я до твоїх горщиків не заглядав. Там, де твоє мололося, я свого міха не підставляв! — ріпуче карбував од природи м'який і лагілний Стак. Та сказано було ще далеко не все. Старий схопився з колоди й став перед Каламарем. — А повім тобі синку: те, що тобі давалося, — печатка голови сільради з усіма законами, печать голови сільського споживчого товариства з усіма повноваженнями і повновладдями, довіреностями і передовірами, — усе-усе тобі давалося на віру в борг, з надією на тебе... І знаєш, яка біда тепер сталася?

— Яка? — схопився Каламар, хоч сам досі не второпав і частини з того, про що повільав Стак.

— Сталася біла! Ти не зміг повернути боргу! Тепер ходиш великим боржником...

— Ха-ха-ха! Отче преполубний! Про які таї борги ви мені тут мелете? Ще скажете, що я;

Літній водпочинковий табір
ОДУМ-у —

Sibley State Park, Minn.

вам довжен? Може і вашому Іванові, прощун би, чимось довгую? То кажіть, прошу вас ласково, най віддам усе доки я живий і здоровий!

— Моєму синові дай покій! Най миром спочиває! А мені не віддаси нічим ніколи. Бо не віддаси і тисячам тих, від кого брав довір'я в кредит!... Від імені кого тобі давали довір'я в кредит?

— Про який кредит ви кажете? — дивувався Каламар.

— На виборах! Про той, що його тобі давали люди на виборах.

— Так от! Щоб я не був кредитором, вам наказую вдруге: паски святити не сміте! Бо коли наказ порушите, будете суворо відповідати! Не сміте більш дурити людей кропилом.

— Тебе слухати не буду!

— Чому?

— Бо ти мені — не закон.

— Я вам не закон? Іван Іванович вам не закон? Люди добри! Чуєте, що він каже?

Іван Стах задивився на розсердженого Івана Каламара й не зінав, що з гостем ураз коїться. Каламар стулив кулаки, ніби готовий був ними датися до погрози. Очима не кліпав, зміря старого од ніг до голови, од голови до ніг.

Господар приступився до Каламара, добродушно, по-батьківськи взяв його за ручища й трусо-нув легко, жартівливо:

— Іди виспися, синку мій! Прийде новий день прийде з ним і більше розуму. А тоді і все буде доброе.

— Коли спати, знаю і сам! А кажу вам останній раз: посвятите паски — дасте відповідь!

— Перед ким?

— Ви не знаєте, перед ким? — О, ви мені не кажіть, що не знаєте, перед ким! Ну, хоч би й перед мною!

Та отець Стах уже притискав коліном дошку до колоди й зарубував зубці. Легку тирсу, що полетіла смужкою білої пороші, підхапував і розносив без сліду вітер. Каламар постояв ще, хотів було промовити слово, та на нього вже Стах не дивився. Мугикнувши іще щось, похмурив брови й рушив з двору.

(Далі буде)

Василь ОНУФРІЄНКО

*
* *

О, це герой, що полум'я, порох і крицю
Сміло вкладають у грізні правди слова!...
Може, не викришуть зараз гучну громовицю
Що, приховавшись, лежить під землею жива.

Може, не зараз... А слово, як сонце, як вітер,
Грізну наснагу збирає в повітрі палкім.
О, перетворяться знаки посіяних літер
В блискавку, в зливу, у грізний, оглушливий грім!

Чи не покликало слово Тараса до бою.
Хоч десятиліття збиралися сила і гнів?...
Чуєте? Йде по широкому світі луною
Пісня-симфонія правди незборених слів!...

Igor ШАНКОВСЬКИЙ

ДІВЧИНА З БАРВІНКОМ

Перелетні птиці сіли на криниці, ой, хоч би водиці випить на путі... а на них з криниці зиркають зірниці, що живуть в полоні та не в закутті.

Хто ти, незнайома, дівчино з барвінком, що співала пісню птицям, як рідні. Не сказала й слова, лише співала дзвінко, побоялась долі на криничнім дні.

Київ, 1969

3 НОВИХ ВИДАНЬ

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО — орган Українського Вільного Козацтва. Рік VII ч. 5 (13) осінь-зима 1969-1970 р. Чікаго, США. Стор. 46.

СВАНГЕЛЬСЬКА ПРАВДА, ч. 1, січень-лютий 1970. Рік XXXI. Видає М. Фесенко. Торонто, Канада. Стор. 24.

КРЛАТИ — журнал українського юнацтва ч. 2, лютий 1970. Рік VIII. Видає Центральна Управа СУМ, редактує колегія. Нью-Йорк — Брюссель. Стор. 24.

Левко Ромен — **ДУБ-НЕЛИН**, збірка поезій. В-во "Світання", Лондон-Торонто, 1969. Обкладинка П. Магденка. Стор. 80.

ЮНАК — журнал пластового юнацтва, ч. 2 (80) лютий 1970. Рік VIII. Видає Головна Пластова Булава. Редактує колегія. США. Стор. 28.

ЮНІ ДРУЗІ — журнал для молоді, ч. 4 (72). Рік XV. Видає Союз Українців у Великій Британії (СУБ). Редактує колегія. Лондон, Англія. Стор. 24.

KULTURA — Szkice, opowiadania, sprawozdania. Nr. 1/268-2/269, Styczen-Luty — Janvier-Fevrier 1970. Wydawca: Instytut Literacki. Paryz.

ТРИЗУБ — орган Української Національно-Державної Думки, ч. 56, жовтень-листопад-грудень 1969. Видає УНДС в США. Редактує колегія. Рік X.

ПІВНІЧНЕ СЯЙВО — літературно-мистецький альманах. IV книга. 1969. Присвячений 50-річчю Української Революції. Ілюстрований. В-во "Славута". Едмонтон. Канада.

Микола Щербак, В. Т. Жила. **ПОЛУМ'ЯНЕ СЛОВО**. До 50-річчя Яра Славутича. Збірник критичних статей про творчість Яра Славутича. Українська видавнича Спілка. 1969 р. Лондон.

БЮЛЕТЕНЬ ХХ-ліття Т-ва Прихильників УНР у Філадельфії. Філадельфія 1969. США.

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ВІСНИК — орган українського баптистського Об'єднання Канади, ч. 1-2, січень-лютий 1970. Р. XXIX. Вінніпег, Канада.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни, ч. 3 (567), березень 1970. Торонто, Канада.

НАШЕ ЖИТТЯ — місячник ч. 2, лютий 1970. Видає Союз Українок Америки. Філадельфія, США..

МИ І СВІТ — український журнал ч. 154, Січень-Лютий 1970. Рік 21. Редактор і видавець М. Коляніківський. Торонто, Канада.

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

КОНФЕРЕНЦІЯ ЦК ОДУМ-у

В дніях 27-29-го березня 1970 р. в Торонті, Канада, відбулася 12-та Конференція ЦК ОДУМ-у. В ній взяли участь майже всі члени ЦК ОДУМ-у, голови краєвих Головних Управ та Виховних Рад і ТОП-у, а також багато інших активних діячів Одумівського руху в США і Канаді.

У п'ятницю, 27 березня на засіданні представників керівних органів, яким провадив Голова ГВР в США І. Павленко, розглянено справу видання "Порадника Одумівця" і літніх таборів. У висліді нарад перша частина книжки "Порадник Одумівця" йде до друку вже в найближчому часі. Разом з тим триватиме остаточне оформлення і збирання фондів на другу частину "Порадника".

Крім того заплановано на оселі "Київ", Торонто, однотижневий Курс Виховників Юного ОДУМ-у від 27 червня до 4-го липня.

Літні табори цього року будуть відбуватися в таких трьох головних осередках:

США — схід. Оселя ОДУМ-у "Київ". Табори плянуються тут від початку сезону на оселі з 4-го липня до 23-го серпня.

В Канаді на Оселі "Київ" Торонто табір триватиме від 9-го серпня до 23-го серпня 1970 р.

США — захід, "Сіблей Парк", Міннесота. Літній табір тут включатиме одумівців, які живуть в околицях Міннеаполісу і Чікага.

Другий день нарад Конференції був призначений для звітів конферентур ЦК і Головних Управ США й Канади та підготувці до Ювілейної Зустрічі з нагоди 20-ліття ОДУМ-у.

Найбільше часу й уваги було присвячено підготованню Ювілейної Зустрічі, що відбудеться в дніях 3 - 5 липня 1970 р. на оселі "Київ", Торонто, Канада.

Програма зустрічі була провізорично підготована спеціальним комітетом під головуванням В. Педенка і остаточно прийнята й затверджена Конференцією.

Крім формальностей таких, як дефіляда та зустрічей неформального характеру, в програму входять мистецький концерт, приготований власними одумівськими силами, бенкет і забава.

Найважливішою і найдавнішою точкою, звичайно, буде концерт, бо громадянство Канади і США вже ознайомлене до певної міри з красою і розмахом виступів одумівських мистецьких одиниць. Ухвалено з цієї нагоди видати платівку, щоб задокументувати мистецьку діяльність ОДУМ-у.

На конференції брала участь у дискусіях і виступах значна кількість молодого активу одумівців.

Конференцію відвідав о. Дмитро Фотій, капелян ОДУМ-у Канади, який теплим словом і порадами привітав учасників Конференції.

ОДУМ віддає спеціальну пошану тим, які прислужилися гляйного розвитку і діяльності. На Конференції вшановано дві постаті, які відійшли з волі Божої з цього світу: св. п. Владику Олександра Єпископа УПЦ в США та духовного опікуна ОДУМ-у в США і св. п. ред. П. Волиняка, члена ГВР ОДУМ-у в Канаді.

О. Шевченко

З ЖИТТЯ ФІЛІЇ ОДУМ-у В МОНТРЕАЛІ

В неділю, 8 березня 1970 р. в залі церкви Покрови Пресвятої Богородиці відбулися перевиборчі збори філії ОДУМ-у, на яких було чимало батьків і молоді.

Збори відкрив виконуючий обов'язки голови філії Віктор Цвітков і попросив до молитви капеляна філії о. О. Костюка.

Після вшанування нещодавно відійшлих у вічність бл. п. єпископа Олександра Новицького та бл. п. Петра Волиняка, покликано президію в такому складі: голова зборів — панна Ніна Вусата, заступниця голови — Неля Гайчук, секретарі: Оля Цехмістро та Париса Грицина.

Відчit з попередньої діяльності філії склали Олександр Мельник — касир, В. Павлівець — реф. преси, Г. Романюк — реф. спорту та голова філії В. Цвітков.

Звіт В. Цвіткова докладний і цікавий був не тільки звітом про проблемою праці, але подав глибоко продумані напрямні цілої організації ОДУМ-у.

За контрольну комісію звітував Ролодимир Михайлівський, який проаналізував працю філії і визнав її як добру.

У жвавій дискусії слово брали члени управи ТОП-у о. Канарейський, І. Передерій, капелян о. Костюк, довголітній виховник ОДУМ-у проф. А. Степовий, голова шкільного комітету В. Вусата, голова хору "Молода Україна" В. Сайко та інші.

Всі промовці висловлювалися за створення літнього табору для Юні ОДУМ-у, а також курсів виховників. Якщо не пощастиТЬ відкрити курси тут, то бажаючі будуть включені до курсів торонтонської філії.

Після дискусії обрано нову управу: голова — Віктор Цвітков, члени — О. Мельник, Ліда Киричко, В. Павлівець, Неля Гайчук, Галина Романюк, Надія Костюк, Галина Жовтоніжка. Ніна Вусата, Гр. Романюк, Оля Цехмістро, Париса Грицина.

До контрольної комісії ввійшли: М. Михайлівська, Ніна Горонович, В. Киричко.

В дальшій праці намічено збільшення передплатників журналу "МУ", розповсюдження "Альманаха", придбання одностроїв для старших і юних одумівців, організування масової поїздки на зустріч в Торонто, семінару виховників, академії пам'яти С. Петлюри разом з філією в Лашін, прогулочки, лекції та ін.

Присутні тепло вітали гостей одумівців з філії ОДУМ-у в Лашін, де вибори філії відбулися тиждень раніше, Ігоря Ромаса та Зенона Хрицьков'яна.

Також треба згадати жіноче тво ім. Л. Українки, члени якого приготували закуску, за що їм ширя подяка.

Розподіл функцій управи намічено на наступний тиждень.

Щастя, Боже, управі й членству в іхній праці.

ОДУМ В МІННЕАПОЛІС

П. Люся Рябокінь провадить ручну працю з одумівцями на таборі.

Одумівці на святі Крут

ЮНИЙ ОДУМ ЧІКАГО — ШЕВЧЕНКОВІ

Цього року, як і кожний рік, молодь ОДУМ-у належно відзначила роковини нашого пророка Тараса Шевченка. В неділю 12 квітня молодь Юного ОДУМ-у та доросту ОДУМ-у гарно вбрали в вишиті сорочки, заповнили залию ОДУМ-у. Всі вони сьогодні в святочному настрої. Відчуваючи радість молоді батьки теж відчувають святочний настрій. Виховники в останній раз переглядають програму вечора — не пропустити б когось з учасників. Відкрив вечір Віктор Войтихів, наш голова філії ОДУМ-у. Замість доповіді він прочитав монтаж Романа Завадовича "Шевченкова Присяга".

Далі керувала програмою Оксана Скиба.

Насамперед рій наших наймолодших одумівців, з якими працює Марія Коновал та Христя Белей і Віра Коновал — її помічниці, проспівали пісню "Тече вода із-за гаю" на слова Т. Шевченка, музика Филипенка. Виконавцями були: Катя Луппо, Маруся, Петрусь і Ліда Шкребець, Валя Скиба, Орина і Марина Грушецькі, Шура Косогор, Тарас Коновал та Петро Ковальчук. Після співу малі хористи склали квіти перед портретом Тараса Шевченка. Деклямували вірші

Валя Скиба, Тарас Коновал, Люся Кралька, Наталя Коноваль грава на фортепіано.

Рій "Білі троянди", виховницями якого є Ліда Хованська та Оля Косогор, виконав пісню на слова Шевченка "Вечір". Співали Орися Завертайло, Діяна Белей, Наталя Коновал, Люся Кралька, Наталка Лисенко, Катя Смоляк, Катя і Маруся Луппо. Хоч вони ще й не зіспівані, а голоси ще слабенькі то потенціяль уж відчувається у цих юних одумівців.

Рій "Червоні маки" — виховниці Ліда Тарасенко та Оксана Скиба — підготовив уривки з творів Шевченка, які читали: Оксана Кралька, Оля Іващенко, Тамара Сівачок, Ірка Балялаїв, Галя Скиба, Олена Сербу, Христя Белей, Оля Луппо, Оля Лисенко, Віра Коновал та Сузанна Костин. Музичне тло деклямації створив квартет бандурристів: Іван Іващенко, Юрій Діліндorff, Василь Деркач та Петро Черняк.

Тамара Сівачок та Сузана Костин виконали на акордіонах низку українських мелодій.

На закінчення скромної одумівської імпрези в Чікаго С. Мацкевич за допомогою сина висвітлив фільми з відкриття пам'ятника Тараса Шевченка у Вінніпезі, Канада, та у Вашингтоні, столиці США.

В. К.

НОВА УПРАВА ТОП

В неділю 8 лютого у залі ОДУМ-у при православній катедральній громаді 404 Бетирст в Торонті відбулися загальні збори Товариства Одумівських Приятелів.

Зборами провадив Ів. Корнієнко, секретарював М. Климків. Звітували: голова ТОП і Виховного Комітету Юного ОДУМ-у — Ів. Данильченко, Дисципліна в ОДУМ-і — інж. Л. Ліщина; Виховання в Юн. ОДУМ-і — голова ГВР п. М. Валер, Праця хору "Молода Україна" і ансамблю бандурристів ім. Гната Хоткевича — інж. П. Родак. Зустріч і святкування 20-ліття ОДУМ-у — п. В. Педенко, Танцювальна група "Веснянка" — М. Балдецький.

По дискусії над звітами уділено абсолюторію уступаючій управі.

На 1970 рік переобрано знову Ів. Данильченка головою ТОП і Виховного Комітету ОДУМ-у. Першим заступником став М. Балдецький, другим заступником — Леонід Бабенко (Юний ОДУМ), секретарки — Галина Савранчук та інших 11 членів управи.

у хаті кожного одумівця повинен бути журнал
"МОЛОДА УКРАЇНА"

ОДУМ В ТОРОНТІ

Згори вниз:

Члени управи торонтонської філії. Зліва направо сидять: Надя Лойовська, Оля Байрачна, Анна Черняк, Оля Баран. Стоять: Петро Артишук, Віктор Духнай, Вадим Коржанівський (голова).

Рій "Волошки". Виховниця Оля Ющенко.

Рій "Запорожці". Виховниця Віра Бабенко, заступниці Ліда Савер і Настуся Наумчук.

НОВА УПРАВА

В Лашін, Квебек, відбулися вибори управи філії ОДУМ-у на 1970 рік.

Склад управи такий: Десятник Семен — голова, Білоцерківська Ольга — секретар, Грицьков'ян Зенон — заст. голови, Розум Петро — скарбник, Ромась Ірина — культосвіт. та орг. референт.

Члени ТОП: Ромась Олександер — голова, Білоцерківська Олена — секретар, Білоцерківський Анатолій і Лазоренко Наталка — члени.

Всім новообраним бажаємо успіху в наміченій праці.

ЛОВИСЯ, РИБКО...

У неділю, 29 березня ц.р. сорок сім одумівців встали раненько і зустрілись о 9:30, щоб іхати на озеро Сімко ловити рибу. Із співами і жартами залишили ми Торонто і поїхали автобусом на відпочинкову оселю панства С. Кухарчуків. Вони ласкаво нас привітали і помогли нам, чим могли. Пан С. Кухарчук возвів дітей по льоду, поставив приладу для риби і показував, як ловити її.

Була дуже гарна погода. Сонце пригрівало і близкучий лід сліпив очі. Одумівці сиділи коло ополонок і раз-у-раз чути було вигукі: "Я маю! Я маю!" Особливо цікаво було спостерігати наймолодших, які, напевне, впер-

(Далі на стор. 22)

Весілля Одумівки

В неділю, 8 лютого 1970 року відбулося вінчання та весільне прийняття Ольги Мирутенко та Джимі Александер. Батько молодої, Василь Мирутенко, один з ініціаторів купівлі дому ОДУМ-у в Чікаго, активний збирач грошей на придбання дому ОДУМ-у, громадський діяч та прихильник ОДУМ-у. Впродовж довгих років був він представником газети "Українські вісті" на Чікаго й околиці. Його дочка Ольга належала до струнної оркестри ОДУМ-у (грала на гітарі) та танцювальної групи філії та була одною з активних одумівок. Не раз виступала на одумівських концертах, та з танцювальною групою перед студентською авдиторією в Іллінойському університеті. Недавно родина переїхала з Чікаго до Раунд Лейку (50 миль від Чікаго).

На весіллі молодим від ОДУМ-у вручено квіти. Під час весільного прийняття гості не забули за нашу пресу. На заклик Панаса Гуртового зібрано 78 долярів. Їх розділено порівно на журнал ОДУМ-у "Молода Україна" та "Українські вісті" в Новому Ульмі.

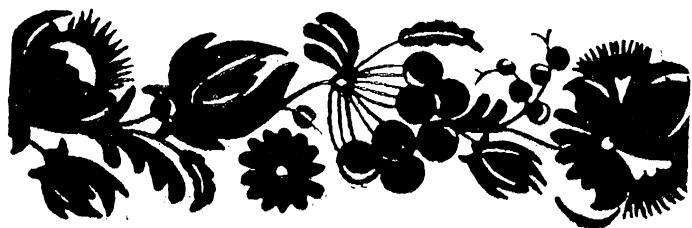
Молодій парі бажаємо щастя, здоров'я, любові й зрозуміння та найкращих успіхів у подружньому житті!

Ольга і Джімі Александер

Команданти одумівського табору ім. Котляревського 1969 р. Зліва направо: Віктор Духнай, Леонід Сотник, Василь Корженівський.

"Соба карана за нелегальний продаж наркотиків, або їх нелегальне посідання, ніколи не зможе одержати праці в будьякій державній чи стейтовій установі. Наркоман, покликаний до військової служби, ніколи не зможе одержати старшинського ступеня. Маючи найкращі кваліфікації, зареєстрований наркоман не дістане ліцензії лікаря, фармацевта, медичної сестри, фізіотерапіста, не може бути реєстрованим летуном чи шофером. Іншими словами, фах, що вимагав державної ліцензії, включений для людей, які в будьякий спосіб мали щось до діла з наркотиками. Ці люди завжди будуть мати в житті перешкоди. І це повинна знати та про це пам'ятати кожна молода людина".

Із статті мгр. Стефи Король "Молодь і наркотики" у "Вільному Слові".

ше ловили рибу. Одні тягнули, як справжні рибалки, інші, входивши линву за кінець, бігли так швидко, що риба вискачувала з ополонки на лід, а ще інші за-плутували і, гадаючи, що спіймали рибу, витягали линву свого сусіда. А в тім, як би не ловили, а риби на льоду все більшало.

Незчулися як прийшла обідня пора, і ми побігли до автобуса. Дехто пішов до ресторану, а інші обідали в автобусі. Батьки приготували нам теплий чай, що нас зігрів. Незабаром ми були готові знову йти на лід.

По обіді добре ловилася риба велика й мала, переважно окуні, яких було дуже багато. Так тягаючи рибку, ми й не помітили, що день кінчається і прийшов час вертатись нам додому. Забрали ми свою здобич і подалися до автобуса. Тут ми подякували панству Кухарчукам за гостинність і з жалем від'їхали до Торонта.

Але ми віримо, що побуваємо у панства Кухарчуків ще і влітку, коли грітиме сонце, буде тепла вода і ми зможемо купатися, запалюватися і вигуками захоплення вітатимем наших гospодарів, а покищо — всім смачної риби!

Віра Бабегло

ОКСАНА СОЛОВЕЙ ГОСТЕМ В ОДУМ-І ЧІКАГО

Не зважаючи на посилене готування до свого річного великого концерту, що відбудеться 17 травня о 6-ій годині вечора в школі Шопена, філія ОДУМ-У Чікаго спромоглася взяти на себе ініціативу і успішно провести в березні дві наради в справі дальшої появи журналу "Нові Дні", а 5 квітня зорганізувала висвітлення прозірок ("слайдів") з цікавої подорожі панни Оксани Соловей по островах Тихого океану, включно з Новою Зеландією і південносхідньою, найбільш залюденою частиною Австралії.

Перед висвітленням член управи філії ред. Олексій Коновал представив присутнім п-ну Оксану Соловей, доньку померлого два роки тому відомого глуб-

лициста й науковця Дмитра Солов'я. Сама Оксана Дмитрівна також діяльна в літературі і є одною з найкращих в еміграції перекладачів з чужоземних мов (головно французької).

Самоа, Фіджі, Нова Зеландія, південно-східня Австралія — так відбувалася подорож і в такій послідовності висвітлені були прозірки з короткими, але істотними й детальними поясненнями шанованої гості з Твін-Сіті в штаті Міннесота. Зовсім слушно найбільше уваги приділено було островам Самоа і Фіджі, найменш відомим нашим людям взагалі, а зокрема присутнім у затишній залі одумівського дому під числом 2516 Вест Дівіжен вулиці. Вражала буйність і яскравість кольорів острівної рослинності, екзотика людських поселень і самої людності і її побуту, занять, житла, одягу і взагалі зовнішнього вигляду. З пояснень присутні довідались, що тубільці Самоа і Фіджі належать до зовсім відмінних рас: самоанці до полінезійської раси, а фіджійці — до мелянезійської, на смак європейця досить нецікавої зовні, тимчасом як самоанці гарні з себе.

Нині обидва острови — це окремі самостійні держави, що однак покищо зовсім не піднесло матеріального і культурного рівня тубільної людности.

Менше незвичного для нашого ока подибуємо в Новій Зеландії і ще менше в південно-східній Австралії, бо вони вже цілком опановані переселенцями європейцями (головно "інглішменами"). Щоправда, на Новій Зеландії збереглися сліди досить високої культури тубільців маорі, зокрема архітектурних пам'яток.

Років 15 тому в Новій Зеландії емігрантів українців було значно більше, — тепер залишилося декілька родин — перемандрували в сусідню Австралію, де більші матеріальні можливості.

Така "краєзнавча імпреза", безперечно, заслуговувала на більшу авдиторію, але на жаль, стався небажаний збіг імпрез, бо цього ж дня в обидвох православних церквах були парафіяльні збори — "відзначення".

А. Ю.

НА ПРЕС. ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Рибалка Константин,	
Мейс Ландинг, США	\$4.00
Смік М., Детройт, США	\$3.00
Шкурат Е.,	
Монреаль, Канада	\$2.00
Ющенко Ольга,	
Торонто, Канада	\$2.00
Огоновська Ольга,	
Торонто, Канада	\$1.00
Цибенко Надія,	
Торонто, Канада	\$1.00
Літвінов Олег,	
Торонто, Канада	\$1.00
Тимошенко О.,	
Торонто, Канада	\$1.00
Матула М., Мейпелвуд,	
США	\$1.00
Бabenko B., Скарборо,	
Канада	1.00
Мандибура Микола, Філadelphія, США	5.00
Кривуша Семен, Філadelphія, США	2.00
Саранча Іван, Лінбрюк, США	1.00
Голинський Михайло, Едмонтон, Канада	1.00
Ліщина А., Торонто, Канада	1.00
Ліщина К., Вуд Дейл, США	1.00
Лимаренко П., Філadelphія, США	1.00
Павлюк Леонід, Ошава, Канада	1.00
Григоренко Василь, Сомерсет, США	5.00
Педенко Віктор, Вілловдейл, Канада	5.00
Отець О. Зозуля, Нокс, США	5.00
Дачук Андрій, Чікаго, США	2.00
Ліда і Михайло Лебединські, Вілловдейл, Канада	340.00
Всім жертвовавцям щире спасибі!	

НОВИХ ПЕРЕДПЛТИНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Бойко Федір, Торонто, Канада	1
Родак Валентина, Торонто	1
Коновал Олексій, Чікаго, США	1
Ліщина Л., Торонто, Канада	1
Корженівський Вдами, Торонто	1

Адміністрація

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Майбутнє "Молодої України" залежить також і від Тебе! Отже, поширюй журнал, приєднуй нових передплатників! Не забувай про пресовий фонд "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"!

ЧОГО НЕ ПО-УКРАЇНСЬКОМУ

"Сьогодні, переглядаючи останні цьогорічні випуски періодичного каталогу радянських видань "Новые книги", я звернув увагу на одну цікаву бібліографічну нотатку в числі 33 каталогу. Це нотатка про книжку, що друкується тепер у видавництві Української РСР "Вища школа" в Києві та має вийти в другому кварталі наступного року тиражем 20.000 примірників. Книжка, що її авторами є Барановська та Скрипник, називається: "Разговаривайте с нами по русски". Це посібник для чужоземних студентів, що навчаються в Українській РСР. Як зазначено в нотатці про цю книжку, вона містить у собі практичні діялоги для вправ на вживання найбільш поширених і типових слів та виразів російської розмовної мови в різних ситуаціях щоденого життя.

Спітаєте: чим же ця нотатка звернула на себе мою увагу? Річ у тому, що вона нагадала мені одну розмову, яку недавно довелося мені мати з групою студентів із африканських та азійських країн, що лише понад рік тому навчалися в Київському університеті. В групі було, зокрема, двоє студентів з Нігерії та один з Індії, які чудово розмовляли російською мовою. Вони навчалися її в Києві, де прожили десь біля двох років. Мені було дуже приємно розмовляти з ними, бо вони розповіли багато цікавих подrobiць про життя в столиці України. Коли ж я запитав їх, чи не знають вони часом хоч трішки щось із української мови, вони відповіли мені таким дивним запитанням: "А хіба на Україні є якась окрема українська мова?" Вражений цим запитом, я мусів вияснювати їм те, що, здавалось мені, цілком не треба було б вияснювати студентам, які вчилися в університеті столиці України.

Виявилося, що за пару років навчання в Київському університеті, їм таки ніхто навіть і не

звернув уваги бодай на існування української мови. Вони були певні, що крім російської мови, яку вони вчили та яку тільки й чули в своєму університетському оточенні в Києві, ніякою іншою мовою на Україні не говорять. "А може, — спітав я, — ви чули хоч якусь українську пісню в Києві"? — "О, так, — почув я відповідь, — українці дуже співучий народ, і ми не тільки чули, а й знаємо деякі українські пісні". І вони, з ентузіазмом почали співати, — спочатку "Волга, Волга, мати родная", а потім "Калінка, калінка, моя". Співали добре, і були дуже здивовані, помітивши мое прикре розчарування. Так і не пощастило мені почути від них бодай щонебудь, що свідчило б про якийсь їхній контакт із мовою та культурою народу, серед якого, на його землі, вони провчилися біля двох років.

Після цього мені довелося прочитати книжку "Освіта на Радянській Україні", що її написав комуніст із Канади — Іван Коляска, який також навчався в Київському університеті від 1963 до 1965 року включно. В цій книжці, зокрема, розповідається про те, що поява чужоземних студентів у деяких вузах України стала навіть причиною русифікації тих вузів. Викладання на тих курсах і в тих класах, у які було включено чужоземних студентів, було переведено на російську мову.

Чи ж дивно, що вони навіть не знають про існування української мови на Україні? А питаеться: чому б їм не дати нагоди навчатися на Україні по-українському; чи хоча б, для ознайомлення їх з українською розмовною мовою, випустити для них посібник під назвою "Розмовляйте з нами по-українському"?

Віктор Гринько ("Українські Вісті")

ВСЯЧИНА

СКІФСЬКІ СКАРБИ

Цінні знахідки виявила експедиція Інституту археології Академії Наук УРСР на розкопках курганів Гайманка поблизу села Балки Васильківського району Запорізької області.

Ці речі, що розкривають нову сторінку з життя скіфів було відправлено до ленінградського Ермітажу. Вчені, наукові працівники з захопленням дослідили скарби Гайманки.

На срібній чащі зображені сцени з скіфського життя. Директор Ермітажу професор Б. Б. Піotrковський відзначив, що срібну чашу можна поставити поряд з такими знаменитими знахідка-

ми, як куль-обська ваза і воронізький кубок.

Після вивчення та деякої реставрації знахідки Гайманової могили надіслано до музею історичних коштовностей Києво-Печерського заповідника.

О. Ємченко
"Україна" ч. 3. 1970 р.

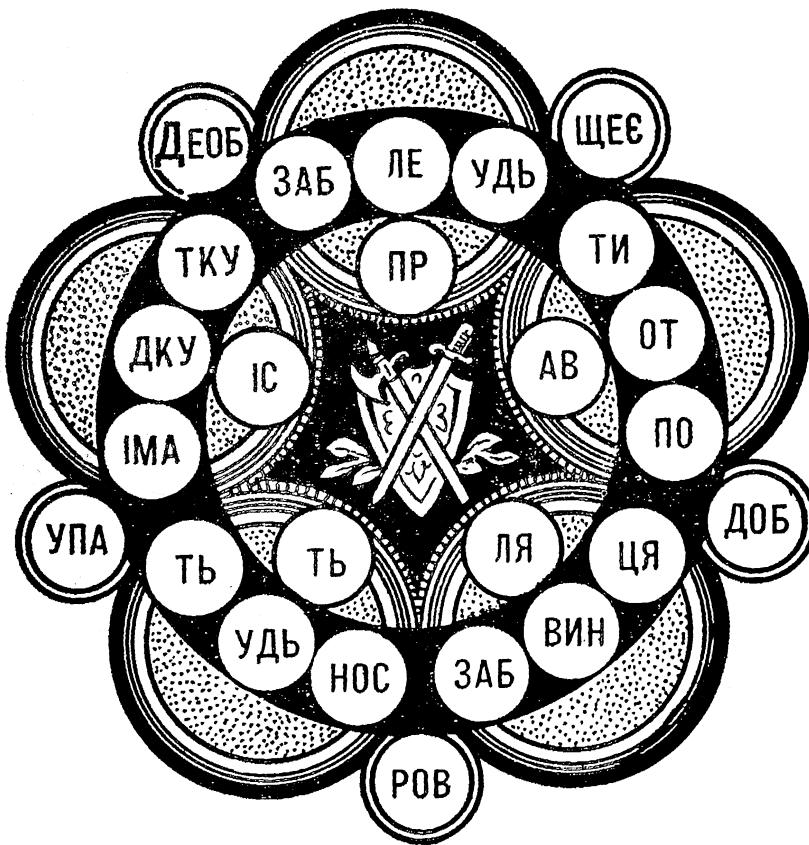
У старовинному замку, що належав колись династії графів Беттергазі, а нині перетворений на музей, знайдено невідомі досі твори Йозефа Гайдна. Це — два невеликі концерти для фортепіано і твір для хору з оркестром. У Будапешті відбудеться концерт, до програми якого входили новознайдені твори відомого композитора.

В 1370 році у Львові було збудовано Вірменський собор, виняткову сьогодні пам'ятку історичної і мистецької цінності. І хоч в довіднику м. Львова надруковано, що в соборі "відкрито відділ іконопису Музею Українського Мистецтва", проте двері до цієї святині є щільно замкнені і нікого до неї не впускають. Навколо собору — бруд і купи залишеного сміття. Сама будівля потребує капітального ремонту, про що однак, ніхто не піклується, бо це ж... пам'ятка церковної культури.

—о—

У Бахарденській печері, що в Середній Азії, живе близько 40 тисяч кажанів. Щоночі мешканці цієї печери з'їдають майже півтора мільйона комах.

НА ДОЗВІЛЛІ

ТРИ МУДРЕЦІ

Стомившись від суперечок і літньої спеки, три старогрецькі філософи лягли трохи відпочити під деревом саду Академії і поснули. Поки вони спали, жартівники вимазали їм вугіллям лоби. Коли вони проакинулись, то почали сміятися, але це нікого не турбувало, бо кожний думав, що двоє інших сміються один з одного.

Раптом один з мудреців перестав сміятись, бо він догадався, що його лоб також вимазаний.

Як він міркував?

ПІД ЧАС ПРИПЛИВУ

(жарт)

Недалеко від берега стоїть корабель. З корабля на воду спущено мотузяну драбину вздовж борту. Драбина має 10 щаблів, відстань між щаблями 30 см. Найнижчий щabelль торкається води. Океан сьогодні дуже спокійний, але починається приплив, який піднімає воду за кожну годину на 15 см. Через який час вода покриє третій щabelль мотузяної драбини?

Відповіді на питання з музики в ч. 178 "М. У."

1. С. С. Гулак-Артемовський. Опера "Запорожець за Дунаєм". 1862 р.
2. "Вечірня пісня".
3. "Сонечко".
4. Микола Віталійович Лисенко.
5. Український радянський композитор В. Д. Кирейко.
6. Йосип Гайдн.
7. Роман О. Дюма — сина "Дама з камеліями".
8. Дев'яту симфонію.

ЗА ХОДОМ СТРІЛКИ

Тут зашифровані патріотичні слова Евріола з поеми І. Котляревського "Енеїда". В головоломці є кружечки з літерами, розташовані по трьох колах. Їх слід розгадувати, починаючи з кружечка "Де об", за ходом годинникової стрілки, то пропускаючи однакову кількість кружечків, то ні. Що тут написано?

М. Литвин —
Чи знаєте Котляревського?"

ЗАГАДКИ

1. Вівці день і ніч пасуться, а молока не дають.

2. Стоїть дуб, на дубі гай, під гаем моргай, під моргаєм кліпун, під кліпуном дивун, під дивуном сопун, під сопуном хапун, під хапуном трясун.

ПЕРЕПРАВА ЧЕРЕЗ РІЧКУ

(Відповідь)

Хлопчики переїхали річку. Один з них лишився на березі, а другий пригнав човен до солдатів і виліз. У човен сів солдат і переправився на другий берег. Хлопчик, що лишився там, пригнав назад човен до солдатів, взяв свого товариша-хлопчика, відівіз його на другий берег і знову пригнав човен назад, після чого виліз, а в нього сів другий солдат і переправився...

Отже, після кожних двох перегонів через річку і назад переправлявся один солдат. Так повторювали стільки разів, скільки було чоловік у загоні.

9. Опера — це музично-драматичний твір, супроводжуваний музикою, в якому виконавці-артисти не говорять, а співають увесь текст, поєднуючи таким чином сценічне мистецтво з вокальним. Зародилася опера в Італії в останній четверті XVI ст.
10. Баркарола.
11. Кобзарями і лірниками.
12. Піснею "Віють вітри", співає Наташка.

Відповіді на загадки: 1. Небо і зорі. 2. Береза. 3. Людина. 4. Дим. 5. Літера Е.

ГУМОР

ЧИ ТИ ВМІЄШ РАХУВАТИ

Айнштайн дружив зі славетним піяністом Артуром Шнабелем, який не раз акомпаньовав йому у грі на скрипці.

Одного разу Айнштайн виконував дуже складну сонату Моцарта й у деяких місцях збивався. Шнабель кілька разів поправив його, а врешті не стерпів:

— Не так, не так, Альберте! — закричав він, ударивши долонею об клавіші. — Треба: і раз, і два, і три... і раз, і два, і три. Господи, чи ти не вмієш рахувати?

ЦЕ МЕНЕ НЕ ЦІКАВИТЬ

Французький астроном Урбан Жан Левер'є (1811-1877) на підставі розрахунків завбачив існування Нептуна і визначив його місце на небі. Коли через кілька років планету і справді було виявлено, астрономи запропонували Левер'є, глянути на неї в телескоп. Але він заявив:

— Це мене ніскільки не цікавить.

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1,

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

АРКА ЗАХІД

2282 Bloor Street West

Toronto 9, Ontario

Tel.: 762-8751

В нас можна набути книжки, українські часописи та журнали, пластинки, друкарські машинки, різьбу та кераміку, полотна, нитки і вишивки.

Маємо великий вибір дарунків на різніоказії.

Просимо ласково нас відвідати!

НІ, ХАЙ СЕР ЛІТАЄ

Австрійський філософ, батько новітнього позитивізму, Людвіг Віттгенштайн (1889-1951) спершу був інженером-авіатором. У 24 роки почав вивчати філософію у Бертрана Рассела. Наприкінці семестру Віттгенштайн підійшов до Рассела і спитав напрямки:

— Скажіть, будь ласка, я круглий ідіот чи ні?

— Не знаю, голубе, — відповів Рассел, здивований таким незвичайним звертанням. — А навіщо сер запитує?

— Якщо я круглий ідіот, то займатимусь льотною справою, а якщо ні, то стану філософом.

Рассел запропонував дивовижному студентові написати розвідку на вільну тему, щоб дати юнакові безпомилкову відповідь.

Віттгенштайн написав. Рассел прочитав і вигукнув:

— Ні, займайся льотною справою!

—○—

Одного разу, заглибившись у якісь математичні розрахунки, Альберт Айнштайн їхав берлінським трамваєм. Підійшов кондуктор, учений подав йому 15 пфенігів.

— Проїзд коштує 20 пфенігів, — сказав кондуктор.

Айнштайн витяг із кишені ще 10 пфенігів.

— Тепер здається правильно?

Кондуктор, усміхаючись, похитав головою:

— Я бачу, з лічбою у вас не все гаразд!

—○—

В останні роки свого життя знаменита французька артистка Сара Бернар оселилася в Парижі на найвищому поверсі великого кам'яного будинку. Коли хтось з її численних прихильників, захекавшись на сходах, спітив, чому вона живе так високо, актриса відповіла:

— Мій друже, тепер це для мене єдина можливість примусити серце чоловіка битися швидше...

—○—

У пошуках здобичі шпак пролітає іноді за добу 75 км.

РАДІСТЬ КОЛЕГИ

Дюма не тільки добре писав, а й гарно читав свої твори. І коли письменникові траплялося бути в колі друзів та знайомих, вони настирливо просили його прочитати що-небудь новеньке. Дюма, як правило, не здавався. Та одного разу, коли на нього аж надто напосили, сказав:

— Гаразд. Прочитаю, тільки не свій твір.

— Чому ж не свій? — здивувалися присутні.

— Коли річ сподобається, — відповів Дюма, — я радуватимусь, як виконавець, а не сподобається — радуватимусь як колега.

—○—

Одна ластівка за літо виловлює біля мільйона різних комах, переважно шкідливих, а крихітний корольок — майже 10 млн.

**Concrete Forming
London Ltd.**

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

425 Jane Street

Toronto 9, Ontario

24-годинна скора і солідна
обслуга!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі
на телефон: 766-3040

ОБСЛУГА ГАРАНТОВАНА!

If not delivered please return to:

МОЛОДА УКРАЇНА

Postal Station "E", Box 8
Toronto 173, Ontario, Canada

**ROCHESTER
FURNITURE
CO. LTD.**

WAREHOUSE STORE

Великий вибір хатніх меблів:

віталень, спалень, їдальні, холодильники, пральні машини, електричні і газові печі, телевізори, радіо.

423 College Street

Toronto. Ontario

Telephone: EM 4-1434

ПЕРША УКРАЇНСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА

**FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.

Наши телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- платити за ощадності від 5% до 8%
- уділяє високі, дешеві і на догодні сплати позички
- асекурює ощадності до \$2,000, а позички до \$10,000.
- щоденне і вечірнє урядування.
- особисті чеки, довірочні поради, ввічлива обслуга, освісто чи поштою.
- модерні і вигідні приміщення.
- 17 літ на послугах рідного народу.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ,
ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ
В КРЕДИТОВОМУ СОЮЗІ!

при 406 Бетурст вулиці,

Торонто 2Б, Онтаріо

Тел.: ЕМ 3-3994

ОЩАДЖЕННЯ – важливий засіб виховування молодого покоління

ЗАОЩАДЖУЙТЕ ПОСТИЙНО В

**ФЕДЕРАЛЬНИЙ
КРЕДИТОВІЙ КООПЕРАТИВІ**

“САМОПОМІЧ”

2351 West Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois, USA.

HUmboldt 9-0520

5% ОПРОЦЕНТУВАННЯ ВКЛАДІВ (платне двічі на рік)

**“КОЖНА СУМА ВКЛАДУ ВРАЗ З УСІМА ФОНДАМИ
МАЄ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”.**